

**LANDSCHAPSONTWIKKELINGSPLAN
WIERDEN**

Deel 1 Visiedocument

Landschapsontwikkelingsplan Gemeente Wierden

Deel 1 Visiedocument

definitief concept

Opdrachtgever:

Gemeente Wierden
Postbus 43
7640 AA Wierden
tel: 0546-580800

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
Postbus 53, 7470 AB Goor
Tel.: 0547 - 263515 Fax: 0547 - 263315
e-mail: info@eelerwoude.nl
<http://www.eelerwoude.nl>

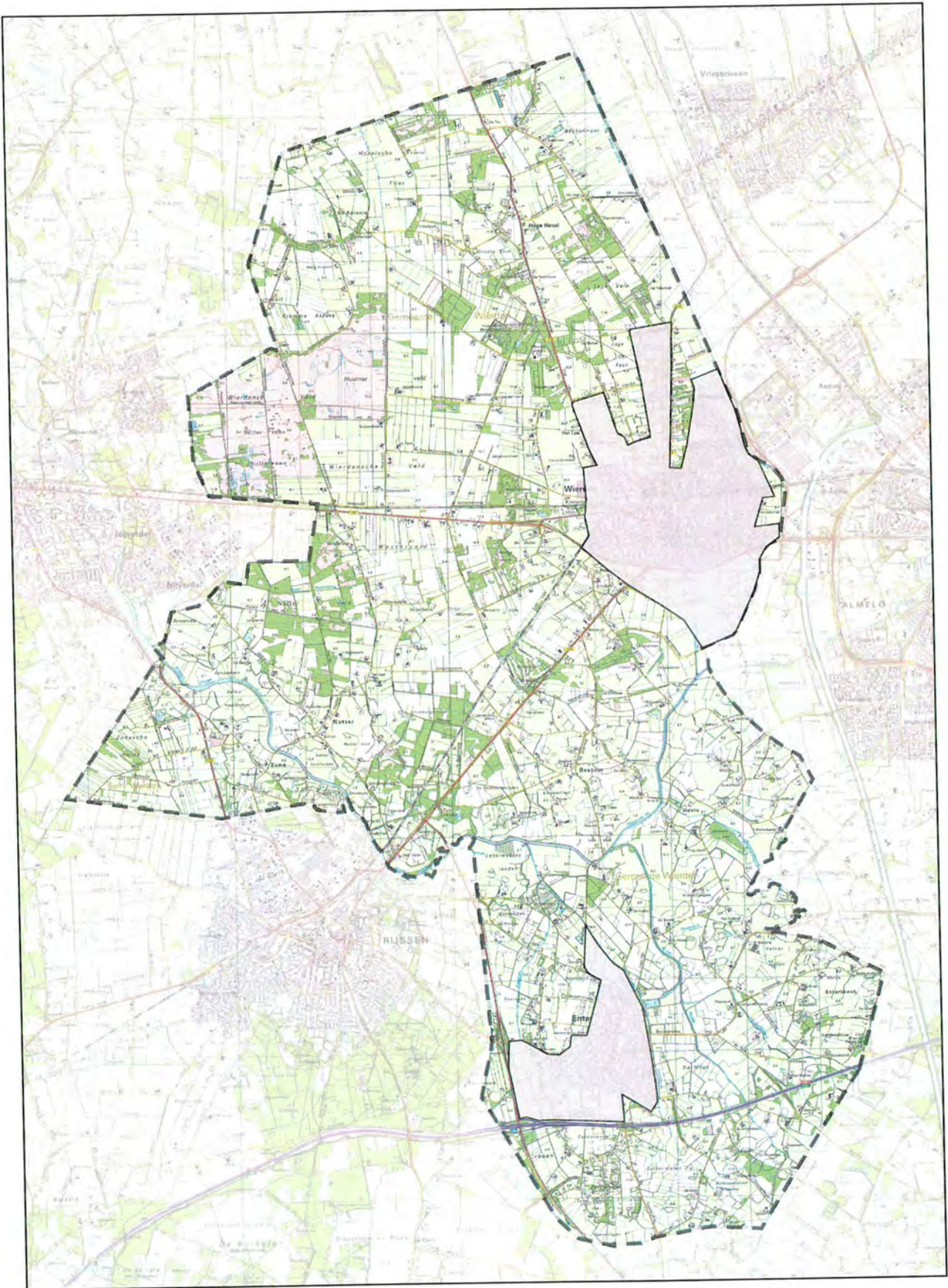
Project nr. 1775

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Francien van Gils	Taco Mulder/ Maarten Scherrenburg	Apr. 2008

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Projectorganisatie	2
2. DE HOOFDLIJN VAN HET LANDSCHAP	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Het landschap van nu	5
3. DOELSTELLINGEN EN OPGAVEN	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Probleemstelling en algemene doelstellingen	9
3.3 Deelgebieden	10
4. VISIE	43
4.1 Inleiding	43
4.2 Ontwikkelingsscenario's	45
4.3 Visie op hoofdlijnen	45
4.4 Visie per deelgebied	46
LITERATUURLIJST	81
BIJLAGEN	
1. Landschapsanalyse	
2. Ontwikkelingsscenario's	

Kaart 1, Gemeente Wierden

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Rijk stimuleert gemeenten tot het opstellen van Landschapsontwikkelingsplannen, kortweg: LOP's. Voor het opstellen van een LOP wordt rijkssubsidie verstrekt, maar dan moet wel worden voldaan aan een aantal voorwaarden. Een gewijzigde voorwaarde, ten opzichte van de vroegere subsidieregeling, is dat wordt gevraagd om inhoudelijk gezien explicieter aandacht te besteden aan cultuurhistorie, aardkunde, watersysteem en de waardering van de gebruikers. Ook dient het plan meerdere visies / scenario's te presenteren, ten behoeve van het visievormingsproces.

De landschapsvisie van Wierden was geformuleerd in een 'Landschapsbeleidsplan'. Met dit 'Landschapsbeleidsplan' heeft de gemeente een actief landschapsbeleid gevoerd. Dit is met name het toetsingskader geweest voor het verlenen van subsidies voor nieuwe aanplant en voor onderhoud van bestaande groene landschapselementen.

Bij een LOP zal net als in het verleden het beheer van het buitengebied een belangrijke opgave zijn, maar er is daarnaast ook behoefte aan een visie op de gewenste en ongewenste ontwikkelingen.

De gemeente Wierden heeft, in navolging op het rijksbeleid, gekozen om de belangen van haar buitengebied te verankeren in een Landschapsontwikkelingsplan (LOP), waarmee het oude Landschapsbeleidsplan komt te vervallen.

1.2 Doel

In eerste instantie dient het opstellen van een LOP om een duidelijke visie te ontwikkelen op het veranderende landschap. Het geeft de gemeente een duidelijk houvast bij het toetsen van een kapvergunning en het meewerken aan een subsidieaanvraag voor aanleg, herstel en beheer van landschapselementen in het kader van Groene Diensten. Het LOP heeft ook

een relatie met het welstandsbeleid voor het buitengebied. Adviezen over de inpassing van een gebouw in het landschap kunnen een goede aanvulling vormen op de welstandsbepalingen. Het LOP is daarnaast ook voor het vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor natuur en landschap in brede zin. Het helpt de kwaliteit van het landschap te verbeteren, betreft de burgers bij het beleid van de gemeente, is door middel van een projectenvoorstel uitvoeringsgericht, geeft financieringsmogelijkheden aan en vormt bovendien aanleiding om het landschap als een volwaardig beleidsveld te gaan zien. Het doel is om te komen tot maatschappelijk gedragen Landschapsbeleid waarbij er beleidskaders worden ontwikkeld voor uitvoering, beheer en (RO)beleid. Het LOP heeft, in tegenstelling tot het Bestemmingsplan Buitengebied, geen juridische status. Wel vervult het LOP een inhoudelijke rol bij afwegingen die gemaakt worden binnen de kaders van het bestemmingsplan.

De afgeleide doelen zijn:

- het vergroten van het draagvlak voor de uitvoering van landschapswerken;
- het (door)ontwikkelen van een toetsingskader voor het kapbeleid, stimuleringsbeleid (Groene Diensten) en welstandsbeleid (Erfinrichtings- en Landschapsplannen);
- het opstellen van gebiedsgericht beleid waarbij onderscheid gemaakt wordt in waardevolle en minder waardevolle gebieden;
- uitvoering geven aan de reconstructie;
- het waarnemen van maatschappelijke tendensen en het aanpassen van het beleid hierop;
- het scheppen van een basis voor gemeentelijk beleid zoals een bestemmingsplan buitengebied;
- Het opstellen van gemeentelijk (groen)compensatiebeleid;
- het inzichtelijk maken van areaal en kosten voor Groene Diensten;

- De financiële haalbaarheid van Groene Diensten inzichtelijk maken;
- Verbeteren van het kaartmateriaal waardoor de dienstverlening op een hoger peil komt.

Het kaartmateriaal is noodzakelijk om als basis te kunnen dienen voor het maken van Groenplannen, werkplannen voor Groene Diensten en bij de behandeling van kapaanvragen. Zo kan in de toekomst bij de Frontoffice aangegeven worden op kaart voor welke houtopstand er een kapaanvraag gedaan wordt.

Het landschapsontwikkelingsplan voor de Gemeente Wierden moet in ieder geval een bijdrage leveren aan de volgende doelen:

1. Versterking van de leefomgeving van bewoners en waarborging van het cultureel erfgoed voor toekomstige generaties door functies op adequate wijze te situeren, te combineren en vorm te geven.
2. Stimulering van lokale en regionale alternatieven voor verbetering van de kwaliteit van het landschap.
3. Stimulering van de zeggenschap (inhoudelijk en financieel) van de burger over de kwaliteit van het landschap en leefomgeving.
4. Vorming van een helder referentiekader voor de beoordeling en het stellen van voorwaarden bij bijvoorbeeld de beoordeling van kapvergunningen en inrichtingsvraagstukken in het kader van subsidieregelingen vanuit de optiek van landschapskwaliteit.
5. Het bieden van een (integraal) ruimtelijk/landschappelijk toetsingskader voor bijvoorbeeld bouwaanvragen en bestemmingsplanprocedures. De Welstand moet er een landschapstoets aan kunnen ontlenen.

1.3 Projectorganisatie

Processchema

In het processchema is het totale te doorlopen proces schematisch weergegeven. De doorlooptijd bedroeg circa anderhalf jaar en was gekoppeld aan de ontwikkeling van het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied. Aan het proces hebben de volgende partijen deelgenomen:

Projectgroep

De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers uit de gemeentelijke organisatie en

Het LOP is een landschappelijk toetsingskader dat de gemeente kan benutten bij het opzetten van Groene diensten projecten en het beoordelen van subsidieaanvragen, initiatieven en projecten. Daarnaast biedt het aanknopingspunten voor om projecten in te dienen.

Het is tevens de bedoeling om financiering van landschapsprojecten meerjarig vast te leggen. Het voordeel hiervan is, dat er sneller ingesprongen kan worden op lokale initiatieven zonder dat er iedere keer een ruimtelijk kader moet worden ontwikkeld. De opstelling van het LOP heeft niet als doel om meer regelgeving op te leveren. De regelgeving omtrent landschap wordt vastgelegd in de Verordening Landschapssubsidies en de Kapverordening. Daarnaast geeft het Bestemmingsplan Buitengebied aan wat wel en niet kan in het buitengebied.

nauw betrokken partijen, zoals Landschap Overijssel, het Waterschap Regge en Dinkel, Het Oversticht en LTO-noord. De projectgroep is verantwoordelijk geweest voor de voortgang, kwaliteit en inhoudelijke toetsing. De projectgroep heeft het gemeentebestuur geadviseerd en haar besluiten voorbereid.

Klankbordgroep Landschap

De klankbordgroep wordt voorgezeten door Wethouder mw. R. Broeze – van der Kolk. De leden bestaan uit Wethouder dhr. D. Velten, vertegenwoordigers van De Reggestreek, het IVN Rijssen/Enter, Natuur en Milieu Wierden, LTO –noord, plaatselijk belangverenigingen, Landschap Overijssel en vertegenwoordigers uit de gemeentelijke organisatie. De klankbordgroep heeft een adviserende taak richting de projectgroep. Zij waarborgt de inbreng van kennis en ideeën per sector. Zij zorgt voor terugkoppeling met haar achterban.

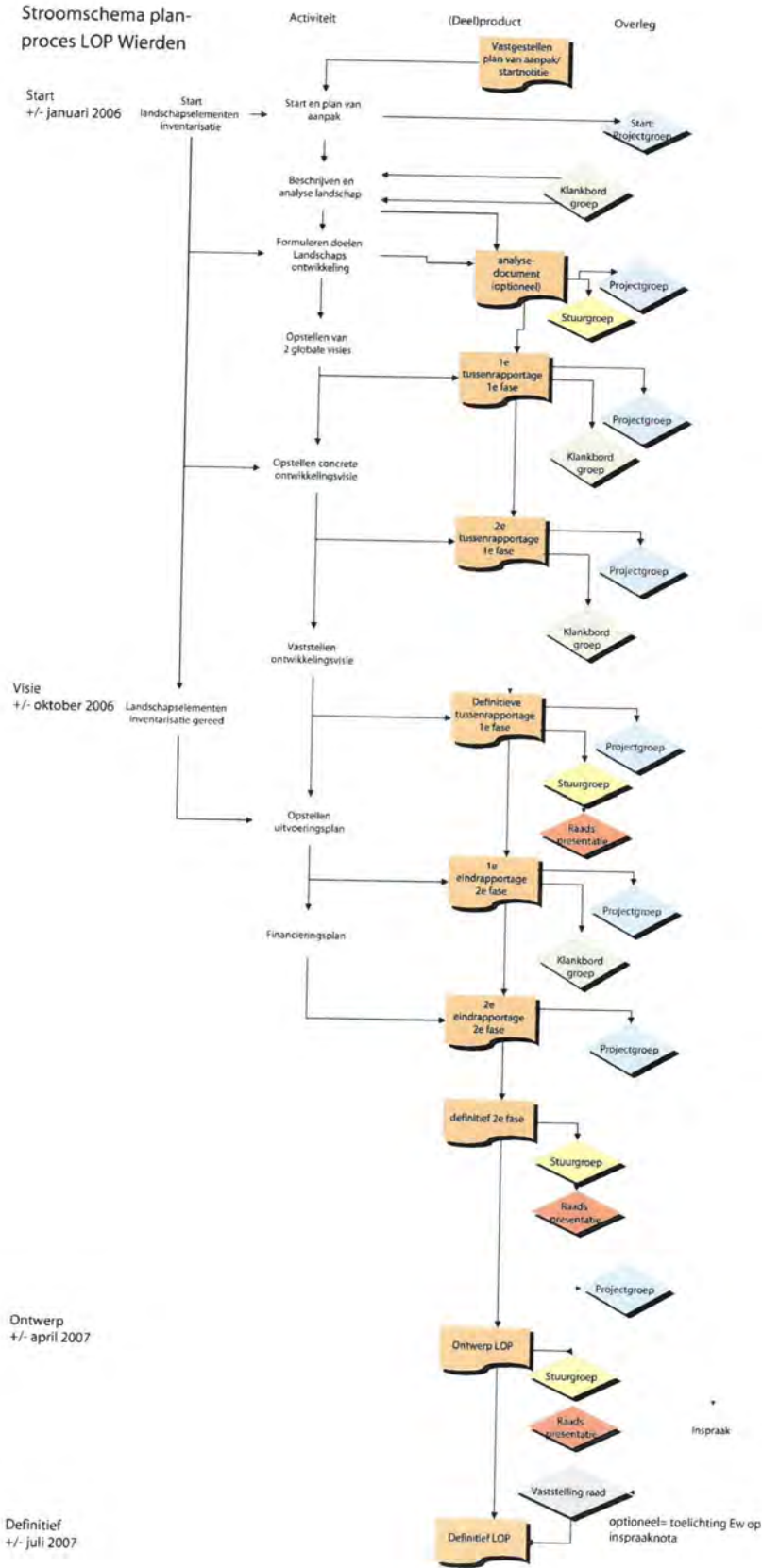
Stuurgroep

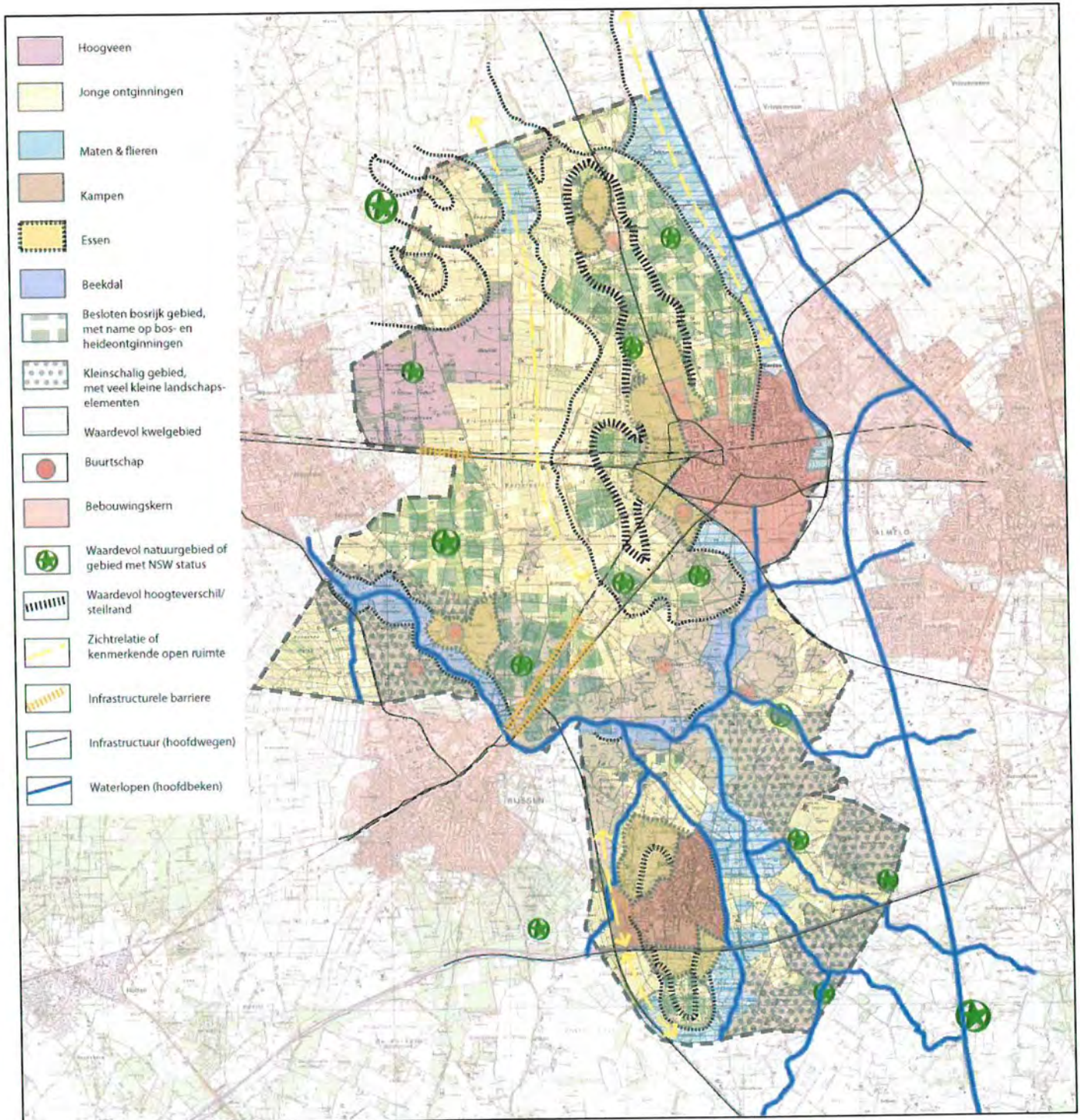
De stuurgroep bestaat uit bestuurders en leidinggevendenden van de gemeente Wierden.

Team Eelerwoude

Eelerwoude heeft een vast projectteam samengesteld bestaande uit een projectleider / procesmanager, een Landschapsarchitect BNT, een senior landschapsinrichter en een landschapsinrichter. Daarnaast is onder andere de expertise van een ecooloog en een RO-specialist ingezet.

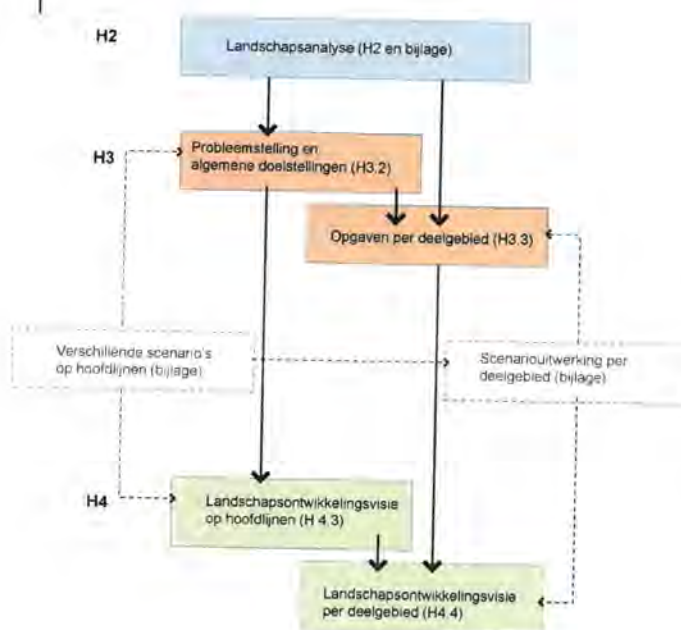
Stroomschema plan-proces LOP Wierden

Kaart 2, Structuurkaart

2. DE HOOFDLIJN VAN HET LANDSCHAP

2.1 Inleiding

Het afwisselende en soms kleinschalige landschap Wierdense landschap met stuwwallen, beekdalen en essen is niet zomaar ontstaan. Het is een resultante van allerlei landschapsvormende processen, waaronder geologische. Ook de mens heeft een bepalende rol gespeeld bij de vorming van het landschap.

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen ingegaan op de karakteristieken, de problematiek en de kansen die het landschap van nu kent. Kaart 2, pagina 6 geeft de landschappelijke hoofdstructuur van de gemeente weer.

Er wordt verwezen naar de bijlage I voor een beschrijving van de processen die tot dit landschap van nu hebben geleid, zoals belangrijke landschapsvormende processen, beleid, plannen en (autonome) ontwikkelingen.

2.2 Het landschap van nu

Landschap

Een groot deel van de gemeente Wierden is van oudsher kleinschalig van karakter. Het vormt daardoor een aantrekkelijk en afwisselend gebied. Dit karakter is sterk bepaald door onder andere het reliëf van het beekdal van de Regge en de dekzandkoppen, de hogere ruggen bij Enter en Hoge Hexel, de laagtes ertussen en de hoogveencomplexen. De aanwezigheid van de Sallandse Heuvelrug aan de westkant en de stuwwal van Oldenzaal aan de oostkant hebben een grote rol gespeeld in het ontstaan van dit kleinschalige landschap. Door het specifieke landbouwkundige gebruik heeft ook de mens bijgedragen aan de vorming van het landschap.

In de 20^e eeuw is het landschap meer onder druk komen staan door modernisering van de landbouw, stads- en dorpsuitbreidingen en de aanleg van onder andere infrastructuur. Dit heeft op verschillende plekken geleid tot vermindering van de kwaliteit en diversiteit van het landschap. De laatste jaren vragen de verandering van bestemming van agrarische gebouwen aandacht, en de toenemende burgererven en niet-grondgebonden bedrijvigheid in het gebied. Gelukkig kent de gemeente Wierden nog steeds een grote variatie aan karakteristieke, streekgebonden landschappen.

Water

Water is één van de belangrijkste vormende factoren voor het landschap van de gemeente Wierden. De Regge en haar zijbeken (o.a. Hagmolenbeek, Elsgraven, Entergraven), hebben in het verleden door overstromingen het landschap van hogere koppen en laagten gevormd. Langs de Middenregge zijn nog fraaie steilranden herkenbaar op de overgang van beekdal naar hogere kop. De beken vormen als groene en blauwe dragers belangrijke verbindende lijnen in het landschap.

De hoeveelheid ruimte die het water oorspronkelijk in het gebied had, is in de afgelopen decennia verminderd. De normalisering en kanalisering van de beken hebben de diversiteit van het landschap doen afnemen. Nu zijn onze inzichten veranderd en willen we het systeem weer herstellen, zonder de nadelige gevolgen van overstromingen en achteruitgang van het landschap.

Hoofddlijn van beleid in plannen van provincie en waterschap is: de natuurlijke dynamiek en natuurwaarden van de Regge zoveel mogelijk te herstellen en landelijk en stedelijk water te scheiden. Dat wil zeggen dat het stedelijk water uit de Twentse stedenband via de Stadsregge moet worden afgevoerd en het landelijk water via de Laaglandregge. Bij de uitwerking van het Landinrichtingsplan Rijssen en het Uitwerkingsplan Enter is hiermee al een begin gemaakt en wordt de natuurlijkheid van de beken deels hersteld.

Cultuurhistorie

Dragers van de cultuurhistorie in de gemeente Wierden vormen de oude buurtschappen die op de hogere gronden langs de Regge zijn ontstaan. Ook de verschillende landgoederen vormen cultuurhistorische dragers. De buurtschappen en landgoederen hebben door sociaal-economische ontwikkelingen (o.a. globalisering, netwerk-samenleving) enigszins aan sociale samenhang ingeboet, maar zijn nog steeds van grote betekenis als basis van het landschap van Wierden.

In het oude agrarische cultuurlandschap komen nog relatief gave delen en elementen voor, onder meer kampontginningen en essenlandschappen zoals rond Kartelaarshoek en Bullenaarshoek, historische boerderijen zoals rond Hoge Hexel, Notter en Zuna, structuren en beplantingen.

Landbouw

Wierden is van oudsher een echte landbouwgemeente. Naast de geomorfologie en het water is de landbouw beeldbepalend geweest voor het landschap zoals wij dat nu kennen. Diverse kleine landschapselementen zoals houtwallen, singels, geriefhoutbosjes en erfbeplantingen zijn in het verleden door agrariërs aangelegd en beheerd. Hiermee vormt de landbouw een belangrijke beheerder van landschap.

De huidige landbouw (339 bedrijven in 2005) is voornamelijk grondgebonden. Het belangrijkste bedrijfstype is de rundveehouderij. Het akkerbouw areaal is klein. De bedrijfsgrootte (in oppervlakte) is gemiddeld tussen de 9 en 24 ha groot, waarvan 145 onder de 10 hectare en 18 boven de 50 hectare.

De sector geeft aan dat schaalvergroting en/of intensivering essentieel is voor het duurzaam voortbestaan van landbouwbedrijven. De beschikbare ruimte en/of omliggende functies zijn vaak de beperkende factoren om te kunnen vergroten of te intensiveren. Vooral schaalvergroting leidt vaak tot een ander landschappelijk beeld. Hierdoor kunnen knelpunten ontstaan, maar ook kansen.

In het kader van de Reconstructiewet zijn in de gemeente verschillende gebieden onderscheiden met verschillende landbouwontwikkelingsmogelijkheden. Het Uitwerkingsplan Enter en het Landinrichtingsplan Rijssen spelen in op het versterken van de economische basis van de landbouw (zie bijlage I).

Natuur

Het herstel van natuurwaarden heeft met het natuurbeleid een grote impuls gekregen. In het kader van de Provinciale ecologische hoofdstructuur is een aaneengesloten netwerk van natuurgebieden aangewezen met daarin zowel nieuwe natuur als beheersgebieden. Bij de uitwerking van het Landinrichtingsplan Rijssen en het Uitwerkingsplan Enter is met het netwerk al een begin gemaakt. Het Wierdensche veld, het Notterveld en het beekdal van de Regge vormen belangrijke gebieden daarin. Desondanks staat de kwaliteit van de natuur onder druk. De oorspronkelijk aangesloten gebieden (o.a. hoogveen en beekdalnatuur) zijn in het verleden versnipperd geraakt. De realisatie van nieuwe natuur gaat langzaam en is bovendien versnipperd. Ook in het kader van het landschapsontwikkelingsplan zal worden gezocht naar mogelijkheden ter realisatie van nieuwe natuur.

Recreatie en toerisme

Het buitengebied van Wierden heeft door zijn kleinschalige gevarieerde oude cultuurlandschap, de aanwezigheid van de Regge en diverse buurtschappen een grote recreatieve aantrekkingskracht. De recreatieve druk op het buitengebied is groot, met name rond de stadsrand Almelo.

Door de nivellering van het landschap en de diverse ruimteclaims op het landschap, dreigen de in potentie aanwezige gebruiksmogelijkheden en waarden van het buitengebied voor recreatie af te nemen.

De gemeente biedt kleine (dag)recreatieve voorzieningen, zoals wandel; fiets- en kanoroutes. Ook verblijfsrecreatie (campings, bungalowparken) is grotendeels kleinschalig, op enkele recreatiecentra ten noorden van de kern Wierden en Enter na. De verblijfsrecreatie is voor een belangrijk deel gericht op natuur, landschap en rust.

Dicht bij huis zijn de dorpsommetjes (o.a. kerkpaden, landweggetjes) van grote waarde voor de woonkwaliteit. Op veel plaatsen zijn die ommetjes er niet meer, doordat onverharde wegen zijn verdwenen of barrières zijn ontstaan (o.a. RW 35/36). In feite is het landelijk gebied door schaalvergroting en modernisering van de infrastructuur ontoegankelijker geworden voor de recreant.

Om tegemoet te komen aan meer recreatieve voorzieningen ondersteunt de overheid (provincie, Regio Twente, gemeenten) het plattelandstoerisme. Dat doet ze onder meer door (binnen bepaalde randvoorwaarden) toe te staan dat vrijkomende agrarische gebouwen een recreatief-toeristische bestemming krijgen. Ook wil ze het gebied recreatief aantrekkelijker maken door nieuwe natuur te ontwikkelen.

Daarnaast is in 2005 door de Regio Twente het initiatief genomen om het fietsroutenetwerk Twente op te zetten. Momenteel vindt de bewegwijzering plaats en wordt gewerkt aan ontbrekende schakels. Na realisering van het routenetwerk in Twente zal ook de rest van het grondgebied van de provincie Overijssel aansluiting vinden op dit netwerk.

Wonen en werken

Wierden kent drie kernen (Wierden, Enter en Hoge Hexel) en vier buurtschappen (Rectum,

Ypelo, Natter en Zuna) waar het wonen geconcentreerd is. Buiten de buurtschappen zijn het vooral (oud) agrariërs die het buitengebied bewonen.

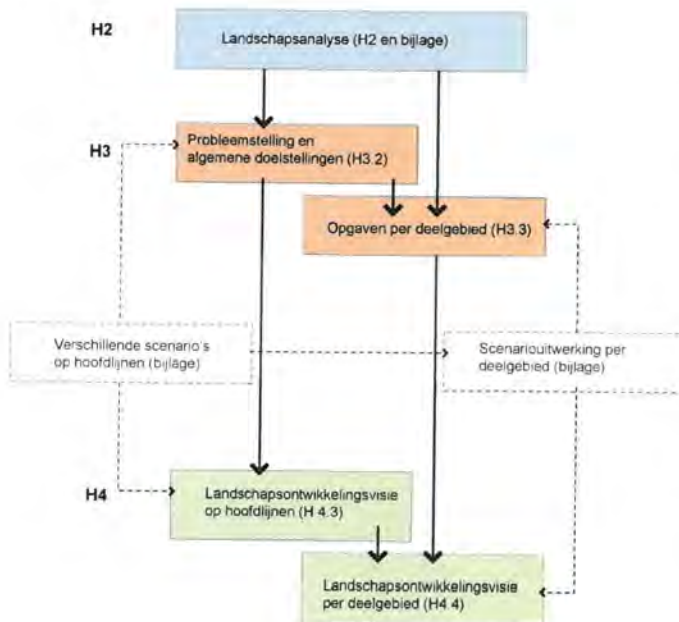
Zowel de dorpen Enter als Wierden worden in de nabije toekomst uitgebreid met nieuwe woonwijken. In Enter gaat het om het gebied De Berghorst (Enter-Noord). In Wierden om de gebieden Zenderink en Zuidbroek, waar ongeveer 1350 nieuwe woningen worden gerealiseerd.

De bedrijfsterreinen zijn geconcentreerd rond de grote kernen Wierden en Enter. Deze worden in de toekomst uitgebreid. Er zijn initiatieven om samen met de gemeente Rijssen – Holten een nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen aan de N347 nabij de A1. In Wierden is een terrein in de Weuste-Noord in ontwikkeling als bedrijventerrein.

De stad Almelo en de kernen Rijssen en Nijverdal zijn door stedelijke uitbreidingen Wierden dicht genaderd. De stedelijke druk op het buitengebied neemt toe. Naast de bestaande en geplande uitbreidingen; zijn de afgelopen jaren onder invloed van nieuw beleid, nieuwe woonvormen in het buitengebied ontstaan (bijvoorbeeld de Rood-voor-rood regeling en nieuwe landgoederen). Hierdoor vinden meer particulieren hun plaats in het buitengebied en verandert niet alleen de samenstelling van de plattelandsbevolking, maar ook het uiterlijk van het landschap.

3. DOELSTELLINGEN EN OPGAVEN

3.1 Inleiding

Aan de hand van voorgaande landschapsanalyse (hoofdstuk 2 en bijlage I) zijn in dit hoofdstuk de probleemstelling, algemene doelstellingen en gebiedsspecifieke opgaven geformuleerd. In nevenstaand schema zijn de stappen schematisch weergegeven.

3.2 Probleemstelling en algemene doelstellingen

Probleemstelling

Het buitengebied van de gemeente Wierden vormt een aantrekkelijk en gevarieerd gebied voor landbouw, natuur, recreatie, wonen en werken.

Men name in het kleinschalige oude cultuurlandschap is het spanningsveld tussen schaalvergroting van de landbouw en behoud van het kleinschalige landschap groot.

Bovendien leggen de natuurclaims die op het gebied liggen in het kader van de ecologische hoofdstructuur, extra druk op het buitengebied. Deze natuurhectares kunnen immers bij invulling als natuur niet meer voor de reguliere landbouw worden gebruikt en moeten elders worden gezocht. Dit gaat mogelijk ten kosten van het kleinschalige landschap.

Daarnaast liggen met name in de omgeving van de kernen Wierden en Almelo meer stedelijke ruimteclaims op het gebied (o.a. waterwinning, landelijk wonen, nieuwe infrastructuur).

De probleemstelling voor de landschapsvisie luidt daarom als volgt: "Hoe kunnen we sturing geven aan, en een landschappelijk kader bieden voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente Wierden, op een zodanige wijze dat de landschappelijke kwaliteiten behouden blijven en versterkt worden?"

Algemene doelstellingen

Aan de hand van bovenstaande probleemstelling zijn enkele algemene doelstellingen voor het gebied geformuleerd.

1. Kernkwaliteiten

Behouden en versterken van de landschappelijke (kern)kwaliteiten van het gebied. Dit betekent:

- Herstellen van de veerkracht van het watersysteem (vasthouden, bergen, afvoeren).
- Versterken van de kleinschalige landschappelijke structuur en identiteit van de oude cultuurlandschappen.
- Vergroten van de herkenbaarheid en duurzame instandhouding van het karakteristieke macro- en microreliëf, zoals de stuwwallen, de dekzandruggen, het kopjes landschap, de steilranden langs de Regge en de waardevolle essen en de kampen.

2. Diversiteit tussen landschappen

De diversiteit en herkenbaarheid van de verschillende landschappen in de gemeente behouden en versterken.

Dit houdt in:

- Behouden van de karakteristieke openheid van de open gebieden.
- Herstel van de karakteristieke kleinschaligheid en beslotenheid van de oude cultuurlandschappen.
- Behouden en versterken van de fraaie afwisseling aan open en besloten delen op de stuwwallen.
- Aandacht voor de identiteit van dorpen en buurtschappen en voor de (cultuurhistorische) betekenis die met name de buurtschappen hebben voor het gebied.

3. Ontwikkelingsgerichte benadering

- Ruimte bieden aan (nieuwe) ontwikkelingen in het gebied, zodanig dat deze ontwikkelingen de motor vormen voor landschapsversterking en herstel (economische vitaliteit).
- Tevens ruimte bieden aan verbreding van de landbouw en instandhouding en ontwikkeling van een duurzame en perspectiefvolle grondgebonden landbouw. De landbouw vormt een belangrijke beheerder van het landschap.
- Vergroten van de toegankelijkheid van het landschap voor de bewoner en de recreant.

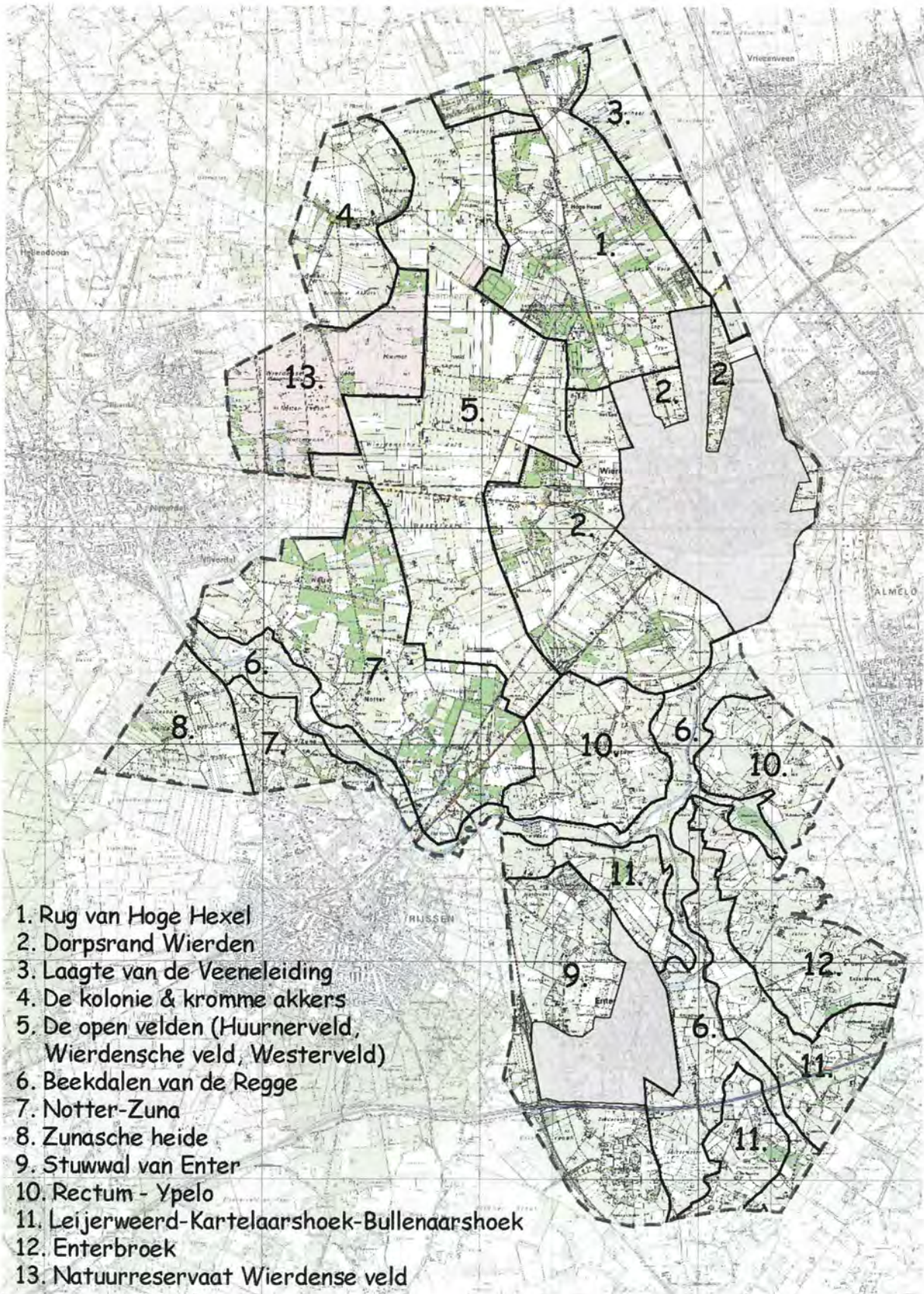
3.3 Deelgebieden

De gemeente Wierden is nader onder te verdelen in 13 verschillende deelgebieden. Gebieden die onderling een sterke samenhang hebben, maar die tegelijkertijd ruimtelijk en functioneel van elkaar verschillen. Over al deze 13 deelgebieden doet het

Landschapsontwikkelingsplan uitspraken op basis van landschappelijke kwaliteiten, bestaande en gewenste ontwikkelingen. De deelgebieden zijn weergegeven op kaart 3 (Deelgebiedenkaart) pagina 13.

De indeling in deelgebieden is gebaseerd op verschillen binnen de volgende aspecten:

- Landschap; verschillen tussen geomorfologische eenheden en landschapstypen. Bijvoorbeeld: kampenlandschap en jonge ontginningen
- Beleid; verschillen in met name reconstructiezonering, Pilot Hart van Twente, (P)EHS, Natuurgebiedsplan. Bijvoorbeeld landbouwwontwikkelingsgebied en verwevingsgebied, wel of geen (P)EHS.
- Kwaliteit; verschillen in herkenbaarheid en gaafheid van het landschap. Bijvoorbeeld gaaf kleinschalig landschap en landschap met restanten.
- Ontwikkelingen; verschillen in verstedelijkingsdruk en natuurclaims. Bijvoorbeeld: stadsrand en rustig buitengebied zonder veel claims.

Kaart 3, Deelgebieden

Op hoofdlijnen zijn er vier categorieën van deelgebieden te onderscheiden, namelijk:

1. Beekdalen (natuurontwikkelingsgebieden).
2. Oude cultuurlandschappen.
3. Bestaande natuurgebieden.
4. Landbouwonwikkelingsgebied en grootschalige landbouwgebieden.

Deze categorieën zijn in onderstaande tabel uiteengezet.

Voor de deelgebieden in categorie 2 (oranje gearceerd in tabel) kan het LOP het meeste betekenen. Dit zijn de oude cultuurlandschappen, gebieden met veel (autonome) ontwikkelingen en ruimteclaims en gebieden die binnen de (P)EHS en begrenzings vallen waar landschapselementen worden gestimuleerd (in het kader van de Reconstructie Pilot Hart van Twente). In deze gebieden kan de gemeente een belangrijke rol vervullen door de aansturing via gemeentelijk beleid, zoals het landschapsonwikkelingsplan, beleid ten aanzien van groenblauwe diensten, het Bestemmingsplan Buitengebied, de welstandsnota en de kapverordening. De inzet van groenblauwe diensten heeft in deze gebieden de hoogste prioriteit.

Voor de deelgebieden in categorieën 1 en 3 is het LOP sterk volgend op beleid en plannen, omdat de ruimtelijke plannen grotendeels of geheel vastliggen. Dit geldt onder meer voor het beekdal van de Regge en het natuurreservaat Wierdense veld. In deze gebieden zijn andere overheden en organisaties dan de gemeente de trekker van ontwikkelingen, en zijn andere financiële en sturingsmiddelen van toepassing.

Deze deelgebieden hebben vanuit het LOP daarom minder aandacht. Het landschapsonwikkelingsplan kan hier wel als aanvulling dienen, bijvoorbeeld wanneer voldoende financiële middelen ontbreken (o.a. Landinrichtingsplan Rijssen).

In de deelgebieden in categorie 4 staat landbouwkundige ontwikkeling voorop. De inzet van groenblauwe diensten heeft in deze gebieden minder prioriteit.

In de volgende paragrafen 3.3.1 t/m 3.3.13 zijn per deelgebied de eigen kenmerken, kwaliteiten, ontwikkelingen, kansen en bedreigingen uiteengezet. Daarnaast zijn de verschillende opgaven voor de deelgebieden bepaald. Deze zijn bepaald aan de hand van: beleidswensen en -eisen, wensen en randvoorwaarden voortkomend uit de landschapsanalyse en wensen van stuurgroep, projectgroep en klankbordgroep. De opgaven vormen de input voor de verdere visievorming.

Gebieden	Nrs.	Ambitie	Hoofdinitiator/trekker van ontwikkelingen
1. Beekdalen, -vlakten	6, 8	Natuurontwikkeling, herstel watersysteem, beekdalbrede inrichting	DLG/landinrichting, waterschap, provincie
2. Oude cultuurlandschappen Veel ontwikkelingen en ruimteclaims, (P)EHS stimulering aanleg landschapselementen	1, 2, 4 (deels), 7, 9, 10, 11,12	Herstel, versterking en vernieuwing landschap en behoud natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden.	Gemeente, particulieren, Landschap Overijssel
3. Natuurgebieden en gave landschappen	13	Behoud natuur- en landschapswaarden	Natuurbeschermingsorganisaties, particulieren
4. LOG's, grootschalige landbouwgebieden	3, 4 (deels),5	Landbouwkundige ontwikkeling	Gemeente, provincie

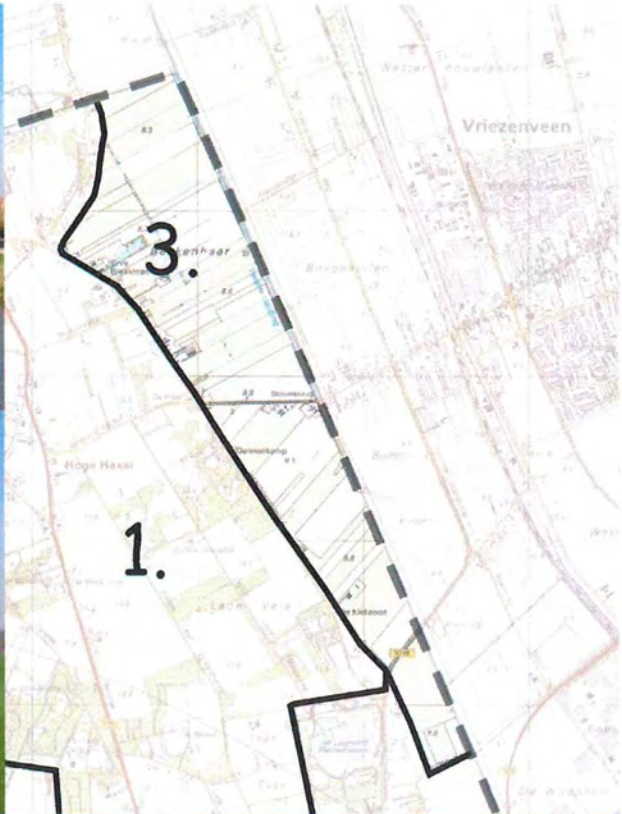
3.3.1 Deelgebied 1: Rug van Hoge Hexel

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Noord-zuid gerichte stuwwal. - Halfopen landschap met een afwisseling van bossen, lanen, bomenrijen, erfbeplantingen, akkers en weilanden. - Enkele buitenplaatsen en recreatiegebieden.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Glooiende hellingen, grote hoogteverschillen. - Fraaie vergezichten en zichtlijnen naar lagere gebieden. - Rust en ruimtelijkheid. - Afwisseling van bossen en open ruimten. - Herkenbare es nabij Hoge Hexel. - Oude kern Hoge Hexel en historische boerderijen.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - In het verleden toename perceelsgrootte en bossen door ruilverkavelingen. - Recenter toename van recreatiecentra.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Benutten van landschappelijke kwaliteiten ter versterking van toerisme, recreatie en wonen. - Potentieel aantrekkelijk gebied voor landelijk wonen en landgoederen. - Versterken positie van grondgebonden landbouw. - Vasthouden van water in de grond.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Relatief kleinschalige structuur weinig geschikt voor grootschalige landbouw. - Verdwijnen vergezichten door verdichting van gebied. - Afname stilte en rust wanneer functies als landelijk wonen en landgoederen toenemen.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud van de afwisseling van open en besloten delen (bossen/landgoederen). - Behoeden voor verdichting. - Verscherpen van de ruimtelijke contrasten/overgangen naar de naastgelegen open gebieden. - Versterking van beleving hoogteverschillen en van fraaie vergezichten (behouden en versterken zichtlijnen/zichtrelaties). - Behoud (door ontwikkeling) van historische erven. - Behoud karakteristieke openheid en steilranden van es bij Hoge Hexel.

3.3.2 Deelgebied 2: Dorpsrand Wierden

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Onderdeel van stuwwal. - Kleinschalig landschap van bossen, erven en singels. - Scherpe rand van de kern Wierden gaat over in diffuse rand van woningen in het buitengebied.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Reliëf nog deels herkenbaar. - Groene omgeving van verspreide bossen rond de kern. - Kleinschaligheid.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Toename particuliere woningen (Rood-voor-rood e.d.). - Uitbreiding woonwijk Zuidbroek. - Aanleg RW35/36. - Waterland Wierden (gebiedsuitwerking reconstructie Zuidwest-Twente). - Waterwinning.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling tot aantrekkelijk landelijk gebied voor wonen en werken met een duidelijke en herkenbare structuur. - Benutten van de ontwikkelingen als financiële motor voor een stevige landschappelijke structuur. - Ontwikkeling tot aantrekkelijk uitloopgebied voor Wierden. - Goede landschappelijke inpassing (nieuwe) erven en ontwikkelingen koppelen aan een landschappelijke tegenprestatie. - Vasthouden van water (in de grond).
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Meerdere ruimteclaims op het gebied. - Verstedelijkingsdruk, verstening en versnippering van het landschap. - Ontbreken van sterk eigen karakter waarbinnen ontwikkelingen plaatsvinden. - Gevaar verdwijnen van cultuurhistorische en archeologische waarden. - Barrièrewerking door doorsnijding door diverse wegen. Ruimtelijke en functionele relatie met het landschap dreigt verloren te gaan. - Beperkingen landbouw door kleinschaligheid en versnippering. - Grondwaterdaling i.h.k.v. ontwikkeling nieuwbouwwijk Zuidbroek.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Bieden van een stevige landschappelijke structuur en een sterk eigen karakter waarbinnen verschillende ontwikkelingen kunnen plaatsvinden en handvatten bieden voor diverse ruimteclaims in het gebied. - Duurzame instandhouding en waar mogelijk versterking van de oude buurtschappen rond Wierden. De buurtschappen vormen de motor voor ontwikkelingen. - Behoud karakteristieke (resterende) openheid en steilranden van Loonderesch en van bijbehorend ensemble van bebouwing en beplanting. - Versterken ruimtelijke en functionele samenhang kern Wierden en buitengebied (bijvoorbeeld versterken netwerk van wandel- en fietspaden) en stimuleren van recreatief medegebruik van het buitengebied als uitloopgebied voor Wierden en omgeving.

3.3.3 Deelgebied 3: Laagte van de Veeneleiding

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Open vlak en onbebouwd gebied. - Nat kwelrijk. - Scherpe herkenbare grens met stuwwal.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - De openheid. - Het contrast en scherpe begrenzing met de stuwwal. - Natte buffer tussen Wierden en Almelo/Aadorp/ Vriezenveen.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Beleid waterschap: retentiekerngebied, bergen van piekafvoeren.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Berging van water bij piekafvoeren biedt lokaal mogelijkheden voor het genereren van neveninkomsten voor boeren (blauwe diensten) en het behouden van de openheid van het landschap.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Aantasting openheid door verstedelijkingsdruk van Almelo/Aadorp/Vriezenveen - Wateroverlast bij uitbreidingsplannen.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Ruimte bieden voor waterberging i.h.k.v. waterbergingsopgave Waterschap (bergen van piekafvoeren). - Behoud van de karakteristieke grootschaligheid en openheid, ter versterking van het contrast met de omgeving. - Duurzame instandhouding grondgebonden landbouw. - Toetsen haalbaarheid/wenselijkheid Provinciale EVZ. - Weidevogelbeheer.

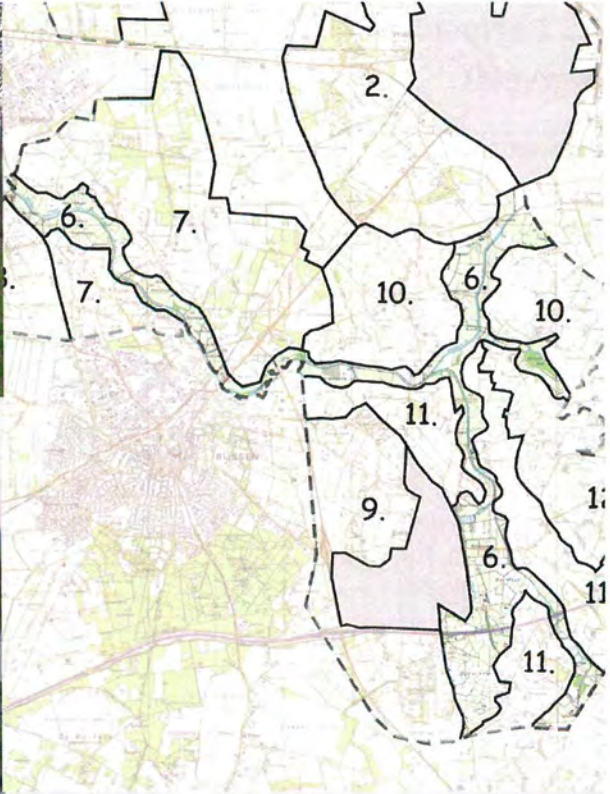
3.3.4 Deelgebied 4: De kolonie & kromme akkers

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Twee smalle gebogen gordeldekzandruggen met historische bebouwingslinten en bos.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - De herkenbaarheid van de dekzandruggen in het landschap. - De authenticiteit van het gebied. - De combinatie van beslotenheid, reliëf en bebouwing
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Weinig dynamiek. - Deels aangewezen als Landbouw ontwikkelingsgebied (LOG). - Schaalvergroting landbouw en eventuele nieuwvestiging bedrijven.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Duurzame instandhouding. - Ontzien van bijzondere plekken door landbouw. - Geomorfologische ondergrond duidelijker zichtbaar maken (eigen karakter).
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Schaalvergroting van het landschap en verdwijnen kwaliteiten door de ontwikkeling als LOG.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Landschappelijk kader bieden voor de ruimtelijke kwaliteit van het landbouw(ontwikkelings)gebied en de erven daarin. - Behoud en versterking van de herkenbaarheid en de karakteristieke structuur van de gordeldekzandruggen. - Behoud van het historische bebouwingslint van de kolonie. - Contrasten binnen het deelgebied (hoog/laag, open/dicht) in stand houden en versterken.

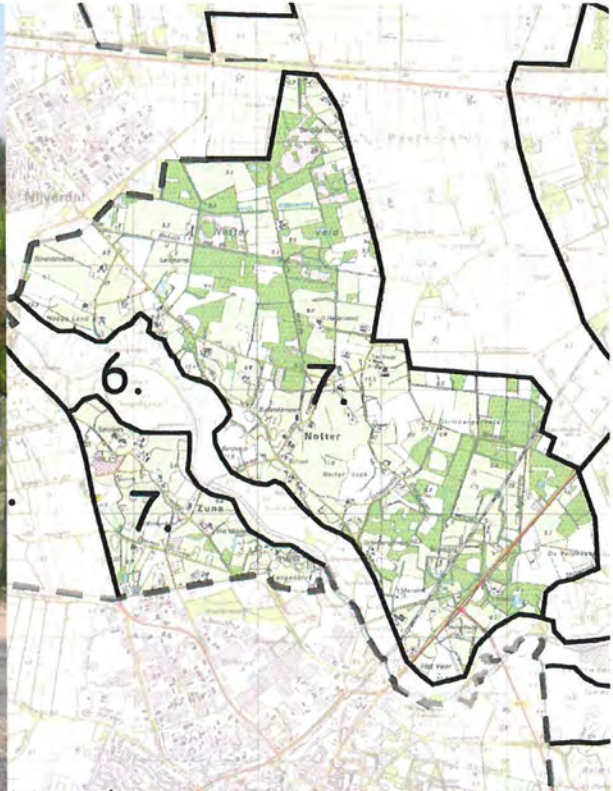
3.3.5 Deelgebied 5: De open velden (Huurnerveld, Wierdense veld, Westerveld)

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Vlak, open en rationeel landbouwgebied. - Enkele nieuwe boerderijen liggen als groene oases in het open landschap.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - De kenmerkende openheid (een van de nog echt open gebieden in Wierden).
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Gedeeltelijk landbouwontwikkelingsgebied. - Schaalvergroting landbouw en eventuele nieuwvestiging bedrijven. - Toename totale massa aan schuren.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud openheid door versterken positie van grondgebonden landbouw. - Landschappelijke visie en uitwerking voor LOG's voorschrijven.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Verdichting van open gebied door nieuwe bedrijven en stallen. - Conflict intensieve landbouw en natuurreservaat Wierdense veld. - Aanwijzing Wierdense veld als Natura 2000 gebied vormt bedreiging voor landbouw.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Landbouwkundig gebruik van het gebied staat centraal. Optimalisering van de agrarische bedrijfsvoering en nieuwvestiging mogelijk maken. - Landschappelijk kader bieden voor de ruimtelijke kwaliteit van het landbouw(ontwikkelings)gebied en daarin de bestaande en nieuwe erven. - Behoud en versterking van de karakteristieke grootschaligheid, het orthogonaal karakter en de openheid, ter versterking van het ruimtelijk contrast met de omgeving. - Aandacht voor de instandhouding van de ruimtelijke overgang tussen natuurreservaat Wierdense veld en grootschalig landbouwgebied.

3.3.6 Deelgebied 6: Beekdalen van de Regge

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Middenregge: dal ingesneden in het landschap, duidelijke steilranden en begrensd. - Eksosche Aa: dal niet sterk begrensd, Regge bedijkt. - Bovenregge: overstromingsvlakte, matenlandschap, vanoudsher met veel beplanting (els, wilg).
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Herkenbare beekdalranden, met name Middenregge. - Ecologische betekenis als verbindende ader.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Realisering Reggevisie, Stadsregge, Doorbraak en ontwikkeling tot robuuste ecologische verbindingzone. - Natuurontwikkeling/natuurbouw grenzend aan de Regge. - Toename "hobbyboeren" in het matenlandschap ten oosten van Enter. - Waterland Wierden (gebiedsuitwerking reconstructie Zuidwest-Twente), ontwikkeling van retentiegebied, buffers.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Berging van water bij piekafvoeren biedt lokaal mogelijkheden voor het genereren van neveninkomsten voor boeren (blauwe diensten). - Een goede waterkwaliteit en de ontwikkeling van nieuwe oever van "natuurlijke Regge" zijn van belang voor de beleving van het landschap. - Versterking routenetwerk wandelen en fietsen en historische context van Enter (Enterse zomp, bootjes). - Landinrichtingsplan Rijssen en Uitwerkingsplan Enter: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd. - Groenblauwe diensten en compensatie bij Dakhorst i.h.k.v. Waterland Wierden.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Beperkte mogelijkheden voor de realisering van de begrensde natuur. - Versnippering door particuliere weilanden ten oosten van Enter. - Veerkracht van het watersysteem is in huidige situatie grotendeels verdwenen.
Opgaven gebied	<ul style="list-style-type: none"> - Herstel van de veerkracht van het watersysteem (bergen, afvoeren). - Realisatie van ecologische (robuuste) verbindingzone. - Enter een eigen gezicht en karakter geven aan de Regge en vergroten toegankelijkheid gebied. - Vergroten van de toegankelijkheid en beleving van het Reggedal.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Herstellen/versterken oorspronkelijke landschappelijke diversiteit tussen Bovenregge, Eksosche Aa en Middenregge. - Bij de ontwikkeling van de Reggevisie en de ontwikkeling tot ecologische verbindingzone bewaakt het LOP de impact op het landschap, zowel op het beekdallandschap als op het aangrenzende kleinschalige landschap. - Behouden en versterken van de beekdalranden.

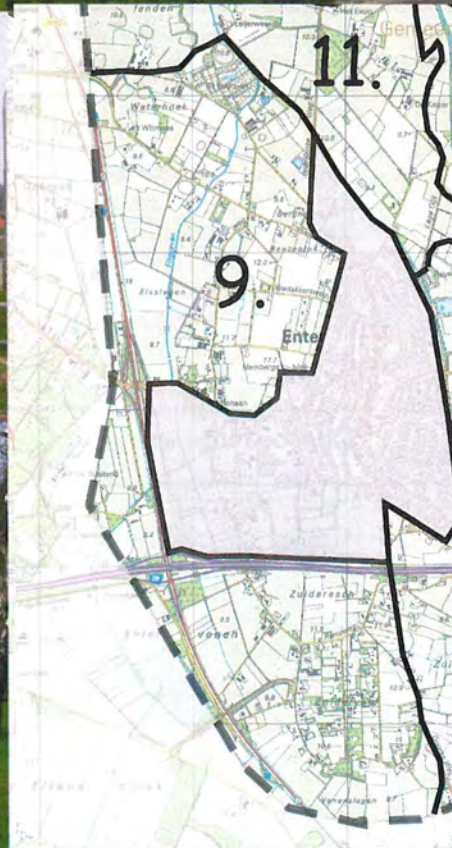
3.3.7 Deelgebied 7: Notter-Zuna

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - De hoevenzwermen Notter en Zuna liggen op escomplexen aan beide zijden van de Regge. - Daarnaast kleinere eenmansessen (kampen), verspreid in het gebied op kleinere kopjes. Landgoederen en bos- en natuurgebieden.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Relatie Reggedal-ontwikkelingsgeschiedenis buurtschappen. - Steilranden op overgang naar beekdal. - Kleinschaligheid en variatie door afwisseling van microreliëf (steilranden), kampen, weiden en landschapselementen als houtwallen, singels en erfbeplantingen.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Landschap is opener geworden, contrasten tussen beekdal en oud cultuurlandschap kleiner. - Relatief veel omvorming van agrarische erven naar particuliere erven.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Versterken identiteit en ruimtelijke structuur. - Het deelgebied leent zich voor ontwikkeling van knoopen. - Goede landschappelijke inpassing (nieuwe) erven en ontwikkelingen koppelen aan een landschappelijke tegenprestatie. - Duurzaam financieel stimuleren actief behoud en herstel van landschapselementen. - Verbreding landbouw op het vlak van agrotourisme, o.a. hoogwaardige verblijfsaccommodaties. - Benutten landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten ter versterking van toerisme en recreatie. - Stimuleren ontwikkeling van recreatieve voorzieningen. - Vasthouden van water (in de grond) en verandering ontwatering. - Landinrichtingsplan Rijssen: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd. - Delen langs de Regge zijn aangewezen als beheersgebied (meer agrarisch natuurbeheer).
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Spanningsveld grondgebonden landbouw en kleinschalig landschap - Ontwikkeling van enkele kwekerijen, grootschalige, niet-oorspronkelijk karakteristieke- particuliere tuinen, ponyweiden. - Versnippering en verminderde herkenbaarheid landschap door ontbreken van duidelijke ruimtelijke structuur. - Verdere nivellering van contrasten tussen open beekdal en kleinschalig oud cultuurlandschap in huidige situatie. - Landinrichtingsplan Rijssen: aandacht voor grote structuren zoals de Regge kan ten koste gaan van kleinschalig landschap, omdat de gronden langs de Regge uit landbouwkundig gebruik worden onttrokken en elders ruimte voor landbouw moet worden gezocht.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud en versterking van de identiteit van het kleinschalige oude cultuurlandschap, de buurtschappen en het landgoederenlandschap. - Behoud (door ontwikkeling) van historische erven. - Zichtbaar maken van historische/archeologische waarden in het gebied. - Behoud van de ruimtelijke variatie in open en besloten delen bij de bosgebieden/landgoederen. - Landschappelijk kader bieden voor de ruimtelijke kwaliteit van nieuwe ontwikkelingen, zoals burgererven, bedrijvigheid (o.a. kwekerijen). - Behoud van onverharde wegen en behoud en herstel van steilranden. - Stimuleren van recreatief medegebruik en recreatienetwerk. - Stimuleren van erfbeplantingen.

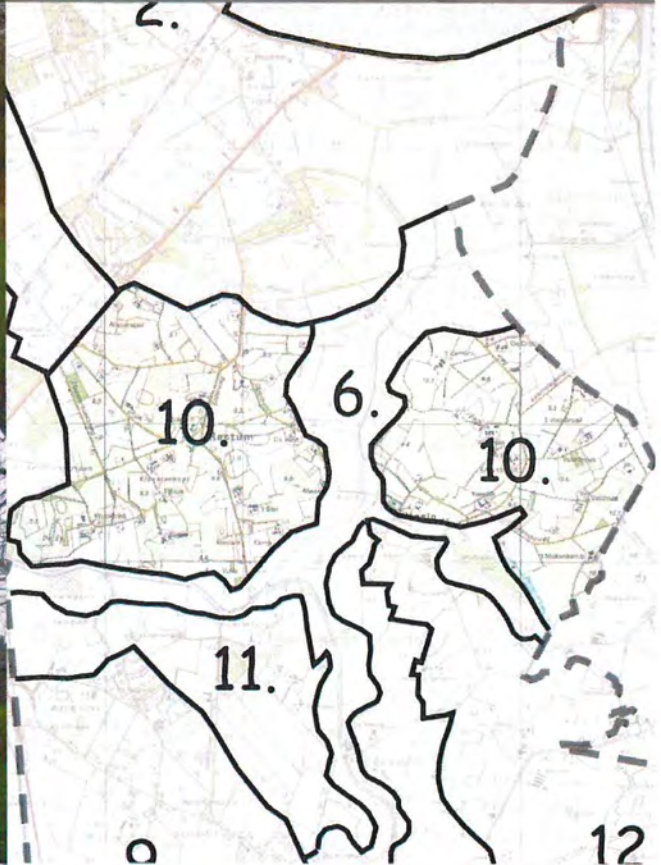
3.3.8 Deelgebied 8: Zunasche heide

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Nat, kwelrijk gebied. - Relatief lange smalle percelen met veel sloten en elzensingels als perceelsafscheidig. - Relatief vlak en leeg gebied met bebouwing op de rand van de hogere gronden op kleine erven. - Veel onverharde wegen.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - De kwel die uittreedt en op de stuwwal Holten-Nijverdal is geïnfilteerd. - Hoge natuurwaarden. - Schakel tussen dal van de Regge en Sallandsche heuvelrug.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Gangbare landbouw maakt steeds meer plaats voor "hobbyboeren". - Ontwikkeling nieuwe natuur Zunasche Heide (groot deel van het deelgebied) en natuurontwikkeling rond Elsenerbeek.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Duurzaam financieel stimuleren activiteiten agrariërs op het gebied van natuurbeheer, waterbeheer en recreatie. - Duurzaam financieel stimuleren actief behoud en herstel van landschapselementen. - Landinrichtingsplan Rijssen: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Verstening en versnippering door de aanleg van kleine schuren e.d. - Mogelijke verstedelijkingsdruk vanuit Rijssen en Nijverdal. - Beperkte mogelijkheden voor de realisering van de begrensde natuur.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Kwelstromen aan de oppervlakte zichtbaar maken en benutten als bijzondere gradiënt voor natuur. - Behoud van onverharde wegen en Zunasche wal. - Behouden en versterken van de (zicht)relatie met de Holterberg. - Ecologische hoofdstructuur (nieuwe natuur) en natuurontwikkeling Elsenerbeek.

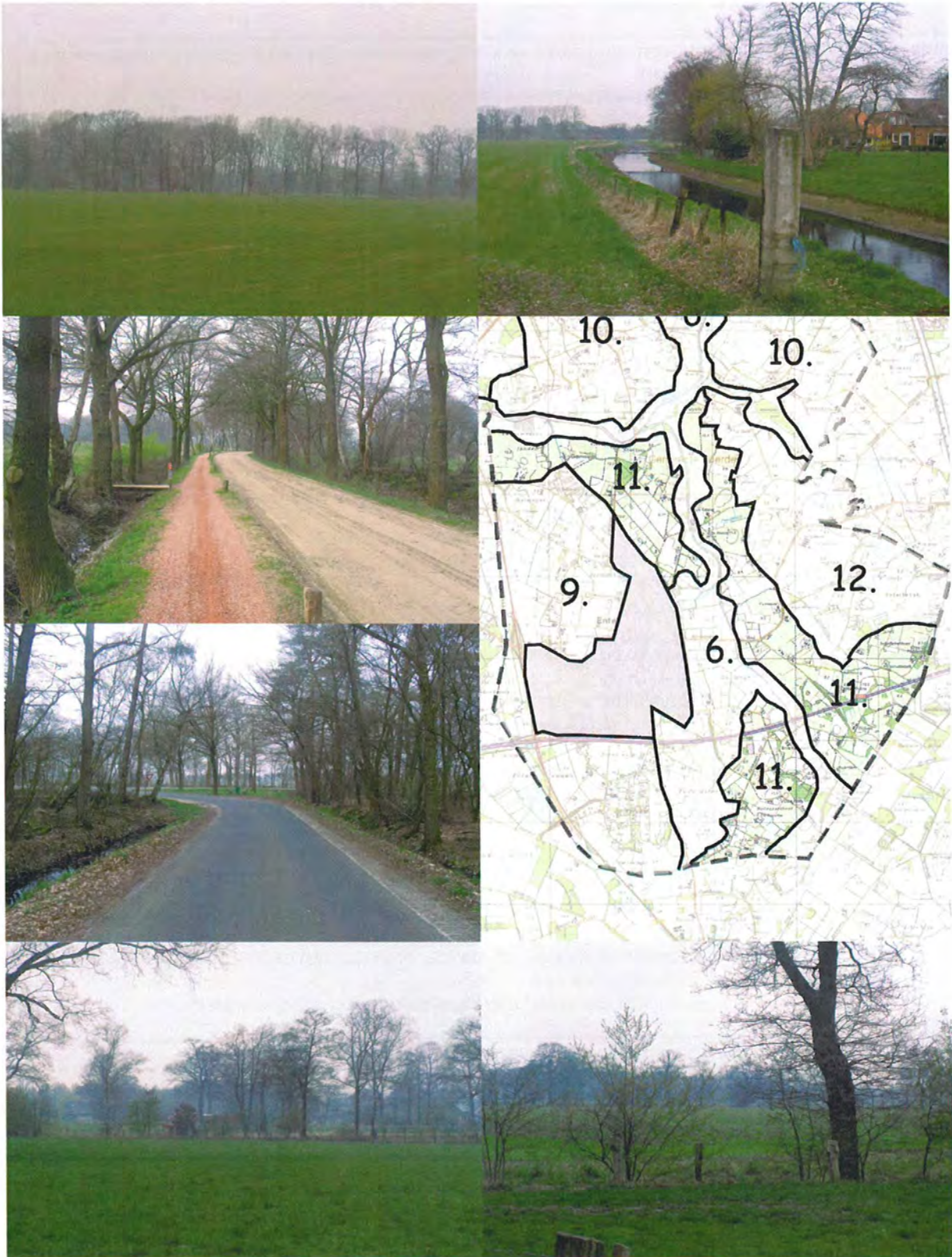
3.3.9 Deelgebied 9: Stuwwal van Enter

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Lage stuwwal met daarop groot escomplex. - Kransesdorp Enter deels herkenbaar aanwezig. - Veldontginning Zuiderveld, kleinschalig bebouwd en bebost.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Herkenbare hoogteverschillen. - Populieren(rijen) in lagere randen rond de stuwwal.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Toename bebouwing op stuwwal en es. - Ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein Rijssen-Enter.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Ruimtelijk versterken van kransstructuur. - Uitwerkingsplan Enter: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd. - Natuurontwikkeling t.b.v. compensatie bedrijventerrein Rijssen-Enter en vormgeving Elsgraven.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Verdwijnen identiteit Enter als klompendorp en kransesdorp - Bouwen op de es. - Herkenbaarheid van Zuideresch, Enteres als eenheid verminderd door doorsnijding A1 en bedrijventerrein. - Rijssen en Enter dreigen aan elkaar te groeien. Door ontwikkeling van bedrijventerrein Rijssen-Enter treedt verdichting en verstening van de natte laagten Enterven en Elsgraven op.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Behouden open karakter en de steilranden van de Enteres. - Vergroten van de herkenbaarheid van de randen van de stuwwal. - Vergroten samenhang tussen Zuideresch en Enteres. - Vergroten van de herkenbaarheid van de landschappen van de Zuideresch, Enteres, Zuidermaten, Veneslagen, Enterven en het Zuiderveld. - Behouden en versterken van de identiteit van Enter als klompendorp en stimuleren lokale ommetjes. - Aandacht voor de identiteit van het lage buffergebied tussen Enter en Rijssen. - Versterken Elsgraven als groenblauw drager van het gebied (populierengroepen, natte laagten). - Stimuleren van erfbeplantingen langs de randen van de es.

3.3.10 Deelgebied 10: Rectum–Ypelo

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Kleine eenmansessen (kampen), verspreid maar wel enigszins gegroepeerd op kleine kopjes. - Verspreide bebouwing en onregelmatige bochtige wegen.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Relatief kleinschalige verkavelingstructuur en afwisseling van microreliëf (steilranden), kampen, weiden. Wel grootschaliger en gekenmerkt door minder landschapselementen dan deelgebied 12. - Oude buurtschappen.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Verdwijnen van kleine landschapselementen. - Toename van niet-agrarische activiteiten (niet gebiedsgebonden bedrijvigheid). - Waterland Wierden (gebiedsuitwerking reconstructie Zuidwest-Twente), ontwikkeling van essenlandschap.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Goede landschappelijke inpassing (nieuwe) erven/bedrijvigheid en ontwikkelingen koppelen aan een landschappelijke tegenprestatie. - Duurzaam financieel stimuleren actief behoud en herstel van landschapselementen. - Versterken positie van grondgebonden landbouw. - Vasthouden van water in de grond. - Groenblauwe diensten i.h.k.v. Waterland Wierden. - Versterking routenetwerk wandelen en fietsen. - Landinrichtingsplan Rijssen en Uitwerkingsplan Enter: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Spanningsveld grondgebonden landbouw en kleinschalig landschap. - Opener worden/vershraling van het landschap door het verdwijnen van kleine landschapselementen. - Verstening en versnippering door nieuwe bedrijvigheid. - Landinrichtingsplan Rijssen en Uitwerkingsplan Enter: aandacht voor grote structuren zoals de Regge kan ten koste gaan van kleinschalig landschap, omdat de gronden langs de Regge uit landbouwkundig gebruik worden onttrokken en elders ruimte voor landbouw moet worden gezocht.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Duurzame instandhouding en ontwikkelingsruimte voor grondgebonden landbouw en stimuleren verbreding van de landbouw. - Landschappelijk kader bieden voor nieuwe functies, zoals niet-agrarische bedrijvigheid, burgererven en waterwinning. - Behouden en versterken van de identiteit van het oude cultuurlandschap en de oude buurtschappen. - Stimuleren van recreatief medegebruik en recreatienetwerk.

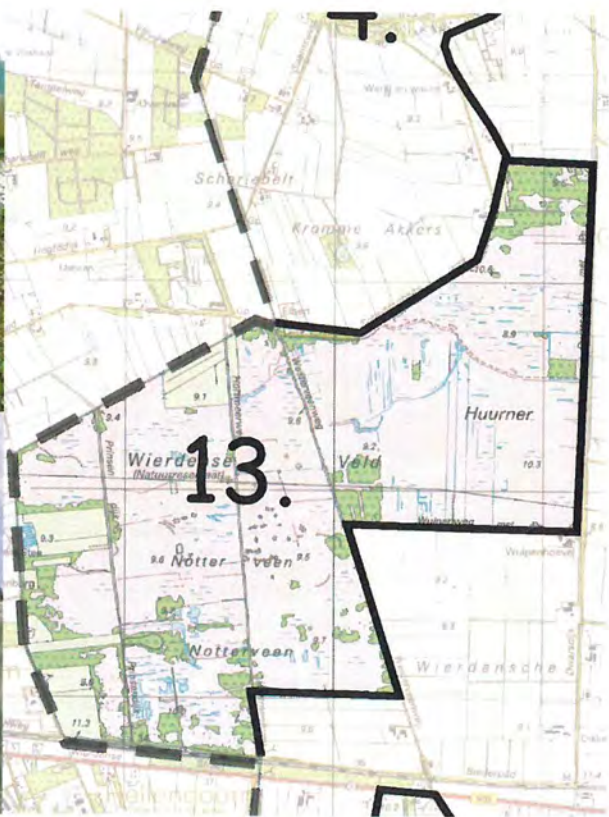
3.3.11 Deelgebied 11: Leijerweerd–Kartelaarshoek–Bullenaarshoek

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - (Min of meer aaneengesloten) koppen met eenmansessen. - Verspreide bebouwing en onregelmatige bochtige wegen.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Gave kleinschaligheid, beslotenheid door afwisseling van microreliëf (steilranden), kampen, bossen, houtwallen en erfbeplantingen. - Buitenplaatsen. - Twickelervaart als aantrekkelijk cultuurhistorisch element.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Toename van niet-agrarische activiteiten (niet gebiedsgebonden bedrijvigheid). - Gebied landschapsversterking (reconstructieplan Hart van Twente). - Waterland Wierden (gebiedsuitwerking reconstructie Zuidwest-Twente), ontwikkeling van houtwallenlandschap.
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Goede landschappelijke en streekeigen inpassing (nieuwe) erven/bedrijvigheid, landelijk wonen en landgoederen, en ontwikkelingen koppelen aan een landschappelijke tegenprestatie. - Duurzaam financieel stimuleren actief behoud en herstel van landschapselementen. - Een goede waterkwaliteit en de ontwikkeling van oever- en watervegetaties langs de beken zijn van belang voor de beleving van het landschap (groenblauwe dooradering). - Vasthouden van water in de grond. - Potentieel aantrekkelijk gebied voor landelijk wonen en landgoederen. - Versterking routenetwerk wandelen en fietsen. - Groenblauwe diensten i.h.k.v. Waterland Wierden. - Uitwerkingsplan Enter: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Spanningsveld grondgebonden landbouw en kleinschalig landschap. - Aantasting beeldkwaliteit bij oneigenlijke en niet streekeigen invulling landelijk wonen en landgoederen. - Uitwerkingsplan Enter: aandacht voor grote structuren zoals de Regge kan ten koste gaan van kleinschalig landschap, omdat de gronden langs de Regge uit landbouwkundig gebruik worden onttrokken en elders ruimte voor landbouw moet worden gezocht.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanbrengen en versterken van groenblauwe dragers in het gebied, langs beken en watergangen. - Stimulering aanleg landschapselementen (erfbeplanting, singels, houtwallen). - Landschappelijke voorwaarden stellen aan de toenemende ontwikkeling van niet-agrarische bedrijvigheid en burgererven. - Behoud en herstel van de kleinschalige en afwisselende structuur en identiteit van het oude cultuurlandschap. - Meeliften op recreatieve ontwikkelingen rond landgoed Twickel, Twickelervaart.

3.3.12 Deelgebied 12: Enterbroek

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Kleine eenmansessen (kampen), verspreid maar wel enigszins gegroepeerd op kleine kopjes. - Verspreide bebouwing en onregelmatige bochtige wegen.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Kleinschaligheid en variatie door afwisseling van microreliëf (steilranden), kampen, weiden en landschapselementen als houtwallen, singels en erfbeplantingen.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Verdwijnen van kleine landschapselementen. - Toename van niet-agrarische activiteiten (niet gebiedsgebonden bedrijvigheid).
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Goede landschappelijke inpassing (nieuwe) erven/bedrijvigheid en ontwikkelingen koppelen aan een landschappelijke tegenprestatie. - Duurzaam financieel stimuleren actief behoud en herstel van landschapselementen. - Versterken positie van grondgebonden landbouw. - Een goede waterkwaliteit en de ontwikkeling van oever- en watervegetaties langs de beken zijn van belang voor de beleving van het landschap (groenblauwe dooradering). - Versterking routenetwerk wandelen en fietsen. - Uitwerkingsplan Enter: bij mensen aan tafel zitten en er wordt in het landschap geïnvesteerd.
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Spanningsveld grondgebonden landbouw en kleinschalig landschap. - Opener worden/vershraling van het landschap door het verdwijnen van kleine landschapselementen. - Verstening en versnippering door nieuwe bedrijvigheid. - Uitwerkingsplan Enter: aandacht voor grote structuren zoals de Regge kan ten koste gaan van kleinschalig landschap, omdat de gronden langs de Regge uit landbouwkundig gebruik worden onttrokken en elders ruimte voor landbouw moet worden gezocht.
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanbrengen en versterken van groenblauwe dragers in het gebied, langs beken en watergangen. - Stimulering aanleg landschapselementen (erfbeplanting, singels, houtwallen). - Voorwaarden stellen aan de toenemende ontwikkeling van niet-agrarische bedrijvigheid en burgererven. - Behoud en herstel van de kleinschalige en afwisselende structuur en identiteit van het oude cultuurlandschap. - Meeliften op recreatieve ontwikkelingen rond landgoed Twickel, Twickelervaart.

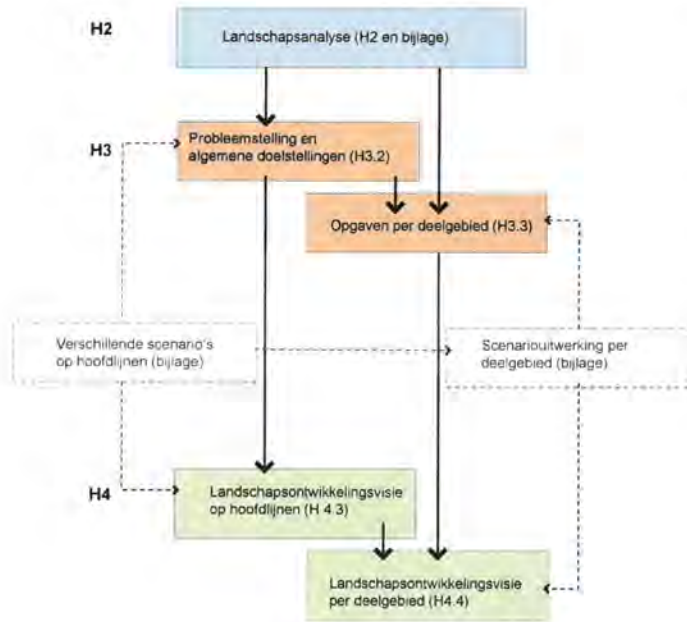

3.3.13 Deelgebied 13: Natuurreservaat Wierdense veld

Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Voormalig hoogveengebied, natuurreservaat van 440 hectare. - Veen-heide gebied, bestaande uit natte en droge heidevegetaties. - In eigendom en beheer bij Landschap Overijssel.
Kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Potenties tot ontwikkeling van levend hoogveen.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Doel van Landschap Overijssel is om het Wierdense Veld als een nat, deels vochtig heidegebied met hoogveenvorming te beheren, als leefomgeving voor een rijke fauna. Men probeert verdroging tegen te gaan, en streeft naar een verdere vernatting van het terrein
Kansen	<ul style="list-style-type: none"> - Aanwijzing als Natura 2000 gebied (Habitatgebied).
Bedreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - Vergrassing en verdroging - (Intensief) agrarisch gebruik van de gronden rondom het reservaat. - Landbouwontwikkelingsgebied in de omgeving
Opgaven LOP	<ul style="list-style-type: none"> - Geen opgaven. Valt buiten LOP begrenzing.

4.

VISIE

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk Visie wordt de gewenste ontwikkeling voor het buitengebied van de gemeente Wierden geschetst, vanuit een landschappelijk oogpunt.

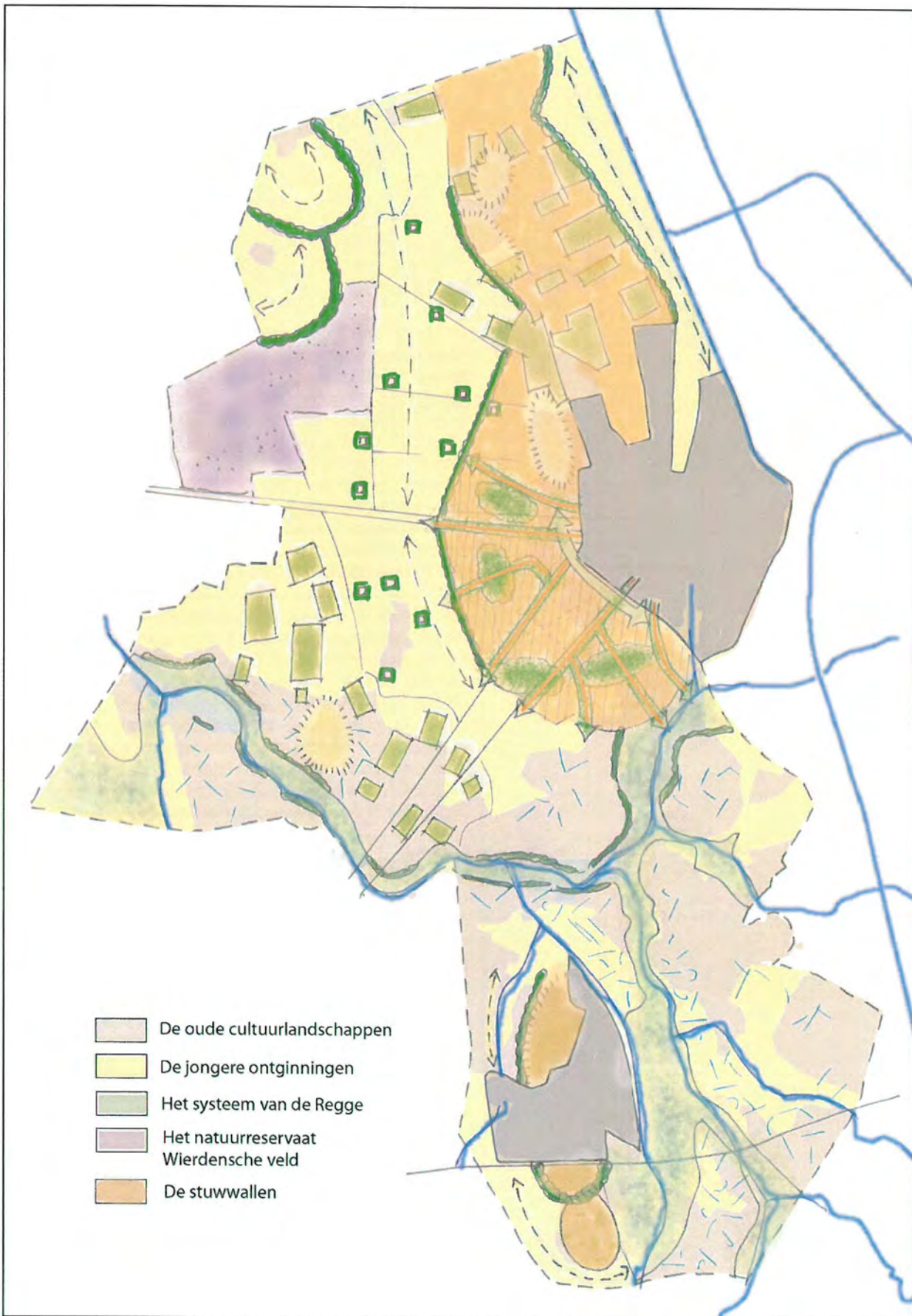
De visie geeft onder andere antwoord op de vragen: wat willen we landschappelijk gezien, waar ligt het en hoe ziet het eruit. Met een ontwikkelingsgerichte benaderingswijze wordt ruimte geboden aan kansen en initiatieven. Allereerst wordt in paragraaf 4.3 een visie op hoofdlijnen geschetst. In paragraaf 4.4 is de visie op deelgebiedniveau uitgewerkt.

De visie heeft een directe relatie met verschillende gemeentelijke plannen. Het LOP, het beeldkwaliteitsplan en de welstandsnota van de gemeente sluiten op elkaar aan. Op het niveau bebouwing en erven (o.a. situering van bebouwing, bouwstijl en concrete erfinrichting) volgt het LOP het beeldkwaliteitsplan en de welstandsnota. In de visie op deelgebieden wordt dit aspect dan ook niet nader uitgewerkt, maar wordt naar deze plannen doorverwezen.

Daarnaast legt het LOP, en met name de visie per deelgebied, de landschappelijke basis voor het Bestemmingsplan Buitengebied. De visie geldt als landschappelijk toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen. In de voorschriften van het bestemmingsplan zullen hiervoor verwijzingen naar het Landschapontwikkelingsplan worden opgenomen.

Ook vormt het LOP het toetsingskader voor landschapplannen en voor het gemeentelijk kapbeleid. Tot slot vormt het LOP het kader op basis waarvan subsidies kunnen worden verleend, bijvoorbeeld subsidies voor 'Behoud en Versterking van de kwaliteit van het cultuurlandschap', 'Groene diensten' en subsidies voor nieuwe aanplant en voor onderhoud van bestaande groene landschapselementen.

Het LOP zelf heeft geen juridische status. Wel is het LOP een gemeentelijk instrument om initiatieven te kunnen toetsen en om gemeentelijke besluiten te motiveren. Daarnaast vormt het LOP het inhoudelijke beleidskader bij het beoordelen van subsidieaanvragen voor aanleg, herstel en beheer van landschapselementen.

Kaart 4, Visie op hoofdlijnen

4.2 Ontwikkelingsscenario's

Aan de basis van de integrale visie voor het LOP liggen twee - op hoofdlijnen - verschillende scenario's. Het opstellen van minimaal twee scenario's is één van de voorwaarden bij het opstellen van een

Landschapsontwikkelingsplan en vormt dus onderdeel van het planproces. De scenario's sluiten aan bij de in de paragrafen 3.2 en 3.3 geformuleerde doelstellingen en opgaven. De twee scenario's zijn als bijlage II toegevoegd.

De scenario's hebben tot doel om de discussie over de ontwikkeling van het buitengebied te stimuleren, en om keuzes scherper in beeld te krijgen. Een scenario is gebaseerd op de gedachte dat de toekomst niet te voorspellen is; je kunt je er echter wel op voorbereiden. Dit kan door over mogelijke toekomstige ontwikkelingsrichtingen en de impact daarvan op het landschap na te denken, en met elkaar te discussiëren over keuzes ten aanzien van ontwikkelingen. Op basis van deze discussie wordt tot visievorming gekomen. De scenario's zijn dus geen visies op zich, maar slechts een middel om tot de visie op de ontwikkeling van het landschap te komen. De scenario's zijn in de projectgroep en klankbordgroep met elkaar bediscussieerd.

4.3 Visie op hoofdlijnen

Zoals in hoofdstuk 3 Doelstellingen en Opgaven is verwoord, is de landschapsontwikkelingsvisie voor de gemeente Wierden gericht op:

- Behouden en versterken van de herkenbaarheid en diversiteit aan landschappen en landschapstypen.
- Behouden en versterken van de (kern)kwaliteiten van het gebied (zoals onder andere het kenmerkende macro- en microreliëf, de kleinschalige variatie en het natuurlijke watersysteem van de Regge).
- Het bieden van ruimte aan nieuwe ontwikkelingen, binnen een landschappelijk kader (ontwikkelingsgerichte benadering).

De landschappen, hun (kern)kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen, zijn niet overal in de gemeente gelijk. Op hoofdlijnen zijn vijf eenheden onderscheiden: de oude cultuurlandschappen, de jongere ontginningen, het systeem van de Regge (met

beekdalen en vlakten), de bestaande natuurreservaten en de stuwwallen.

In deze visie op hoofdlijnen wordt per eenheid antwoord gegeven op de vragen: wat willen we landschappelijk gezien, wat is de ambitie, welke kansen en conflicten komen we tegen, en welke aandachtspunten zijn er.

Op nevenstaande kaart 4 op pagina 46 is de visie op hoofdlijnen (structuurniveau) weergegeven.

1. De oude cultuurlandschappen

De visie is op hoofdlijnen gericht op behoud en herstel van de kwaliteiten van het oude cultuurlandschap, zoals het kleinschalige karakter, de ruimtelijke en ecologische variatie, de verschillende kleine landschapselementen en de historische structuren, patronen en erven. De oude cultuurlandschappen in de gemeente Wierden vormen namelijk aantrekkelijke gebieden om in te wonen, werken en recreëren, die behouden moeten blijven. Bovendien hebben ze belangrijke cultuurhistorische waarden.

Qua landschappelijke ambitie kan onderscheid worden gemaakt in de stuwwallen (Enter en Hoge Hexel, zie punt 5), het gebied van koppen en beken en de dorpsranden rond Wierden en Enter.

In het gebied van koppen en beken is de landschappelijke ambitie met name gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de kleinschalige variatie aan landschapselementen en landgebruik. De vele aanwezige gradiënten bieden goede potenties.

Bij de dorpsranden staat juist het realiseren van een aantrekkelijke overgang van stad naar land voorop (aantrekkelijk uitloop-, woon- en werkgebied) om de stedelijke druk op te kunnen vangen. Daarbij wordt gestreefd naar nieuwe landschapsstructuren.

Doordat deze oude kleinschalige cultuurlandschappen voor diverse functies (o.a. wonen, recreatie, natuur, landbouw) aantrekkelijk zijn, is de ruimtedruk op de gebieden groot. Belangrijk is dat zorgvuldige aandacht wordt besteed aan de positionering, schaal en architectuur bij uitbreiding en nieuwbouw van woningen en schuren. Een gebiedseigen invulling (maatwerk) van de bebouwing en landschappelijke inpassing (compensatie) zijn vereisten.

2. De jongere ontginningen

De visie is op hoofdlijnen gericht op behoud van de grote schaal, het rationele karakter en de openheid van de gebieden. Op deze manier blijft het contrast met de meer 'verdichte' gebieden en de herkenbaarheid van de verschillende landschappen in stand. Tot deze eenheid worden gerekend De Laagte van de Veeneleiding, De open velden en de Kolonie en kromme akkers (grotendeels).

De uitdaging ligt in het combineren van landbouwkundige ontwikkelingen met landschappelijke ambities. Voor het beheer en in stand houden van de openheid vervult de grondgebonden landbouw een belangrijke rol. Meer aandacht voor de inpassing van de schaalvergroten landbouw is echter wel gewenst. Met name in de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG), waar mogelijkheden worden geboden aan intensieve veehouderij en de schaalvergroting nog verder gaat. Aandacht moet uitgaan naar de ruimtelijke en functionele invulling van deze 'nieuwe landschappen'.

3. Het systeem van de Regge (met beekdal en vlakten).

Het streven (Nota Ruimte, Reggevisie) is gericht op ontwikkeling van de Regge als meer natuurlijk riviersysteem en als robuuste verbindingzone in de ecologische structuur van Overijssel. Het landschapsontwikkelingsplan sluit zich hierbij aan.

Met deze ontwikkeling zal een geheel nieuw landschap ontstaan. Landschappelijk gezien is een halfopen landschap met een natuurlijk karakter wenselijk, bestaande uit extensieve hooi- en weilanden. Ook wordt gestreefd naar landschappelijke versterking van de beekdalranden langs de Midden Regge en Eksosche Aa met beekdalrandbeplantingen. Op deze manier wordt een herkenbaar contrast gevormd met de aangrenzende cultuurgronden.

4. Het natuurreservaat Wierdensche veld

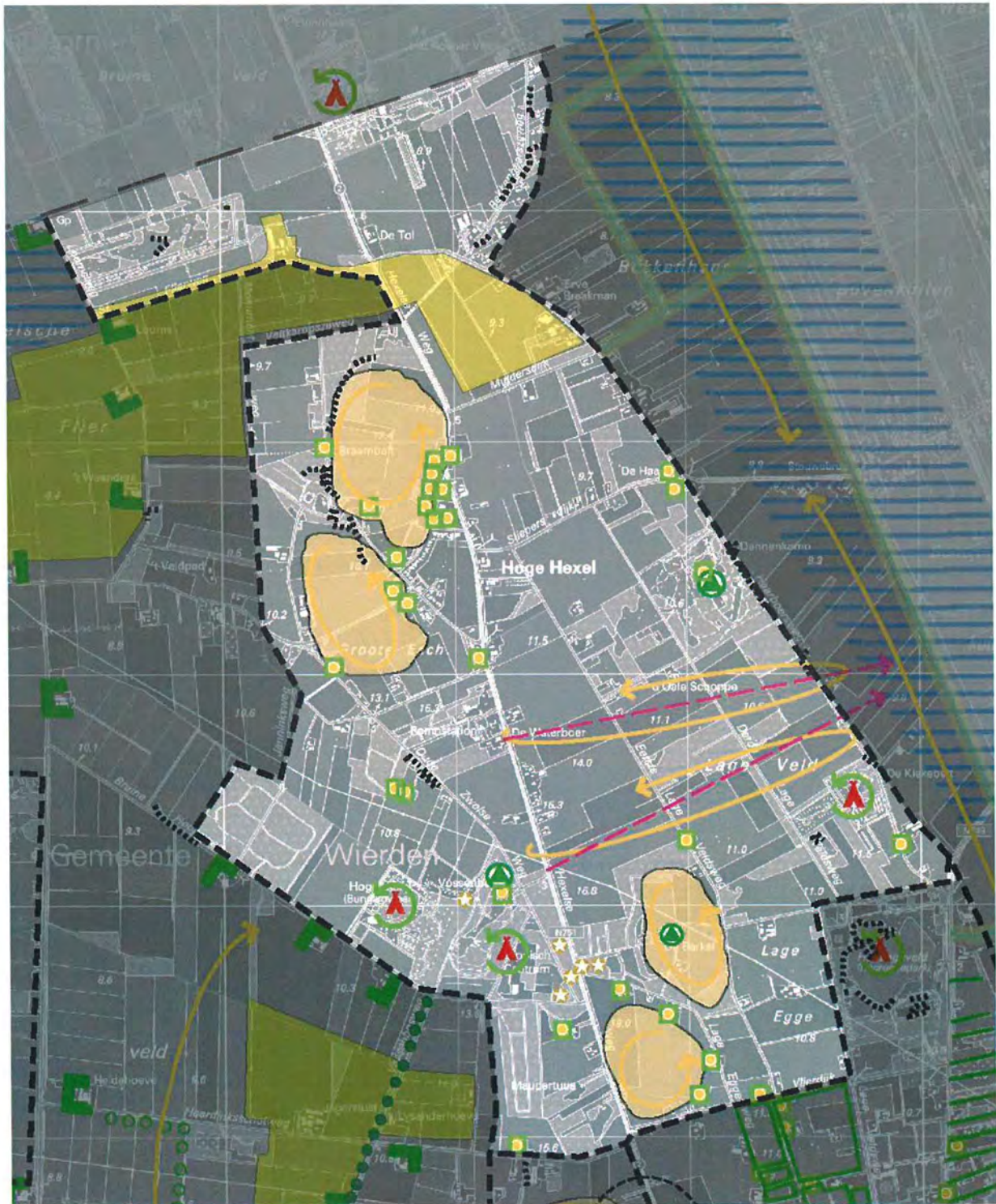
Het natuurreservaat (Natura 2000-gebied) valt buiten het landschapsontwikkelingsplan. De visie sluit zich aan bij de plannen van Landschap Overijssel voor het Wierdensche veld. Het streven is hier in hoofdlijnen gericht op het behouden van de aanwezige natuurwaarden.

5. De stuwwallen

Op de stuwwal van Hoge Hexel is de landschappelijke ambitie vooral gericht op behoud en ontwikkeling van bossen en parken en versterking van het historische karakter van het gebied, ter vergroting van de herkenbaarheid van de stuwwal als beboste rug. Op deze manier kan de stuwwal zich bovendien verder ontwikkelen tot aantrekkelijke toeristische trekpleister. Bij de stuwwal rond Enter is het landschappelijk streven vooral gericht op versterking van het contrast tussen de open essen en de kleinschalige meer besloten randen.

4.4 Visie per deelgebied

De 13 deelgebieden in de gemeente Wierden vertonen onderling een sterke samenhang, maar worden tegelijkertijd gekenmerkt door ruimtelijke en functionele verschillen. In hoofdstuk 3 zijn daarom per deelgebied aparte opgaven geformuleerd. In deze paragraaf worden deze opgaven per deelgebied vertaald in een concrete visie per deelgebied.

Legenda

Cultuurhistorie

- Buitenplaats
- Oude woonplaats (voor 1900)
- Grafheuvel
- Steilranden handhaven
- Essen handhaven

Recreatie

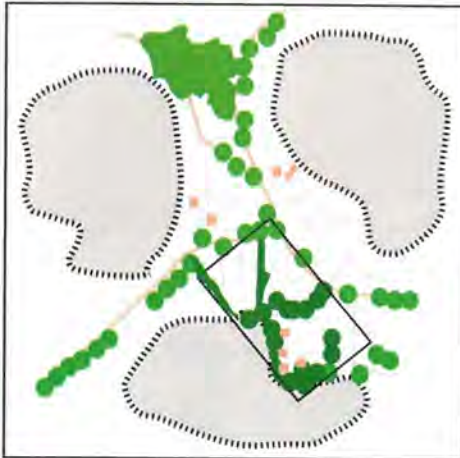
- Recreatieterrein landschappelijk inpassen

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren

Ruimtelijk

- Zichtlijnen/relaties behouden en herstellen
- Openheid handhaven
- Landbouwontwikkelingsgebied
- Grenzen deelgebieden

Figuur 1. Voorbeeld Beplantingen bij erven

4.4.1 Deelgebied 1: Rug van Hoge Hexel

De visie op de Rug van Hoge Hexel is erop gericht om de ruimtelijke afwisseling van open en besloten delen met landgoederen en bossen duurzaam in stand te houden. Deze ruimtelijke afwisseling vormt een belangrijke landschappelijke kwaliteit van het gebied.

Daarnaast is het belangrijk om de cultuurhistorische waarden van het gebied te behouden en te herstellen. Zij leveren belangrijke bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het gebied voor bewoners en recreanten. De cultuurhistorische waarden betreffen de landgoederen met hun parken en bossen, de fabrikantenbuitenplaatsen en de grafheuvels. Rond Hoge Hexel worden de te behouden cultuurhistorische waarden vooral gevormd door het oude agrarische cultuurlandschap. Oude escomplexen, omgeven door ensembles van historische boerenerven, beplantingen bij erven en steilrandbeplantingen bepalen het beeld (zie kaart op pag. 50).

Om de beeldkwaliteit en het historische karakter van het deelgebied verder te verhogen wordt voorgesteld om aanleg van karakteristieke beplantingen op oude historische erven te stimuleren, zoals eikengaarden, houtwallen, boomgaarden, laanbeplantingen en bos. In nevenstaande figuur 1 is een voorbeeld geschetst. Voorbeelden van toe te passen beplantingssoorten zijn: Zomereik, Beuk, (hoofdboomsoorten), Winterlinde, Hulst, Lijsterbes, Vuilboom (aanvullende soorten).

Door de hoogteverschillen en de ruimtelijke afwisseling kent het gebied fraaie vergezichten en kenmerkende zichtlijnen. Kenmerkende zichtlijnen moeten in stand worden gehouden of worden versterkt. Een dergelijke zichtlijn bestaat niet uit een rechte volledig open lijn, maar ontstaat doordat voldoende afstand tussen de beplanting aanwezig is. Het mooiste is als deze afstand varieert en zorgt voor een steeds ander uitzicht. Daarnaast is het wenselijk om de hoogteverschillen te accentueren, bijvoorbeeld door de aanleg van meidoornhagen langs perceelsgrenzen te stimuleren.

Om het contrast met de aangrenzende gebieden te versterken en de rug verder te

benadrukken is uitbreiding van de bossen landschappelijk gezien wenselijk. Belangrijk is dat de nieuwe bossen aansluiten bij de kenmerkende relatief grootschalige duidelijk begrensde blokvormige bosstructuren in het gebied en deze structuur versterken. Belangrijke zichtlijnen in het gebied kunnen door bosontwikkeling worden ondersteund. Daarbij is het natuurlijk belangrijk dat de afwisseling aan open en besloten delen in het gebied behouden blijft. Toe te passen beplantingssoorten zijn: Grove den, Lijsterbes, Ruwe berk, Vuilboom, Wintereik, Zomereik, Hulst, Ratelpopulier.

Daarnaast wordt voorgesteld om alle recreatieparken groen in te passen, zodat in aansluiting op de bossen groene ensembles ontstaan.

Onderstaande figuren 2 en 3 geven voorbeelden van bosontwikkeling.

Figuur 2, Voorbeeld bosontwikkeling

Figuur 3, Landgoedontwikkeling, bestaande bebouwing en uitbreiding bos

Vooral wanneer rode ontwikkelingen zich voordoen, dienen deze gepaard te gaan met de ontwikkeling van bos (landschappelijke compensatie). Het is landschappelijk gezien echter ongewenst om op grote schaal nieuwe 'rode' ontwikkelingen in het gebied actief te simuleren, omdat daardoor in dit deelgebied de kenmerkende rust en stilte te veel zal worden verstoord. Het stichten van landgoederen in het kader van de Natuurschoonwet (NSW) is wel gewenst, omdat dit wel gepaard gaat met de aanplant van bos en de ontwikkeling van natuur, maar niet gepaard gaat met de ontwikkeling van 'nieuw rood'.

Voor het beheer en het in stand houden van de open delen van het gebied vervult de grondgebonden landbouw een belangrijke rol. Daarom moet ruimte geboden worden aan de ontwikkeling en uitbreiding van deze agrarische bedrijven. De uitbreidingen mogen niet ten koste gaan van omringende natuurwaarden en kenmerkende zichtlijnen en -relaties in het gebied.

Met name uitbreidingen op historische erven verdienen bijzondere aandacht, zodat het historische ensemble van bebouwing en beplanting niet verloren gaat. Belangrijk is dat zorgvuldige aandacht wordt besteed aan de positionering, schaal en architectuur bij uitbreiding en nieuwbouw van woningen en schuren. Een gebiedseigen invulling (maatwerk) van de bebouwing en landschappelijke inpassing (compensatie) door middel van bosaanleg zijn vereisten. Bij nieuwbouw en uitbreiding van bestaande bebouwing op en nabij de es, moeten historische principes (zoals steilranden en bollingen) gerespecteerd worden.

Een klein gedeelte van de Rug van Hoge Hexel is aangeduid als

Landbouwontwikkelingsgebied (LOG). In zo'n LOG worden mogelijkheden geboden aan intensieve veehouderij.

Landschappelijk gezien zou eventuele nieuwvestiging van agrarische bedrijven moeten aansluiten bij landschappelijke structuren. Voor de LOG's is een visie op de ontwikkeling van die gebieden in opstelling. Daarin wordt aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing bij nieuwvestigingen en uitbreidingen. Ook hier geldt dat het belangrijk is dat zorgvuldige aandacht wordt besteed aan de positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing.

Legenda

Cultuurhistorie

- Buitenplaats
- Oude woonplaats (voor 1900)
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Steilranden handhaven
- Essen handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen
- Fietspad aanleggen (Waterplan Wierden)

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplantingen aanleggen
- Singelbeplanting aanleggen (Li-plan Rijssen)
- Aanplant Elzensingels/rijen stimuleren

Ruimtelijk

- Groene buffer realiseren
- Raamwerk van groenstructuren ontwikkelen
- Aantrekkelijke entrees ontwikkelen
- Nadere uitwerkingsopgave
- Openheid handhaven
- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Inrichten als retentiegebied
- Kernen
- Grenzen deelgebieden

4.4.2 Deelgebied 2: Omgeving kern Wierden

In dit deelgebied wordt gestreefd naar het realiseren van een aantrekkelijke overgang van de kern van Wierden naar het buitengebied. Het gebied moet een aantrekkelijk uitloop-, woon- en werkgebied gaan vormen, waarbij ruimte wordt geboden aan initiatieven en functieveranderingen (nieuwe ontwikkelingen).

Om de landschappelijke kwaliteit te kunnen waarborgen en nieuwe ontwikkelingen te kunnen inpassen in het landschap, is het daarom belangrijk dat een stevige landschappelijke groenstructuur wordt ontwikkeld. Daarbij is het niet alleen belangrijk dat waardevolle bestaande landschapsstructuren behouden blijven, maar dat ook nieuwe landschapsstructuren worden toegevoegd. Een stevige landschappelijke groenstructuur biedt bovendien de mogelijkheid om diverse recreatieve routestructuren in zich op te nemen.

In een apart beeldkwaliteitsplan zal aandacht moeten worden besteed aan de maatvoering en opbouw van de landschappelijke groenstructuur en de inpassing van nieuwe functies hierin, zoals maneges, paardenweitjes en kleine bedrijven op erven. Landschappelijk gezien zijn gewenst, naast de landbouw, ontwikkelingen als (kleinschalige) recreatieve initiatieven, initiatieven op het gebied van waterberging en -winning, natuur en landschap en alternatieve vormen van landbouw. Ook functieverandering van historische erven, met als doel behoud van die erven, wordt ondersteund.

De stevige landschappelijke grondstructuur kan ten eerste worden gefinancierd en gerealiseerd door eventuele ruimtelijke (rode) ontwikkelingen, zoals Rood-voor-rood en VAB's, te koppelen aan landschappelijke tegengestates. Daarnaast kan de landschappelijke structuur worden gefinancierd door het inzetten van subsidies in het kader van 'Groene diensten' en 'Behoud en versterking van de kwaliteit van het cultuurlandschap' (Provinciaal Meerjarenprogramma).

De systematiek waarbij door voorinvesteringen in het landschap de landschappelijke structuur wordt hersteld en versterkt, is de basis voor veel

Figuur 4. Voorbeeld van realisatie groenstructuur in combinatie met recreatief pad

recent ontwikkeld ruimtelijk beleid (zoals onder andere Rood-voor-rood, Rood-voor-groen, nieuwe landgoederen) en ruimtelijke plannen (zoals Twentse stadsranden, Het Tuinenrijk, Werkschrift ruimtelijke kwaliteit Overijssel). Deze systematiek kan hier prima worden gebruikt om de kleinschaligheid en verwevenheid van het essen- en kampenlandschap te versterken.

De groenstructuur moet gevormd gaan worden door onder andere streekeigen beplantingen bij erven, eikengarden, houtwallen, -singels en lanen met Zomereik en Beuk als hoofdsoort. Verder toe te passen beplantingssoorten zijn: Vuilboom, Wintereik, Winterlinde en Hazelaar. Bijvoorbeeld rond een erf kan een netwerk van beplantingen worden aangelegd dat onderdeel vormt van een groter netwerk. In figuur 5, op pagina 57 wordt een voorbeeld gegeven van zo'n principe. Voor detaillering van de karakteristieken van het erf wordt verwezen naar de welstandsnota. Langs de doorgaande wegen wordt voorgesteld de laanstructuren verder compleet te maken. Laanbeplantingen langs de randen van het deelgebied dragen bij aan het begrenzen van dit hoger liggende deelgebied en aan accentuering van de overgang naar de lagere open velden. Ook de spoorzone kan bijdragen aan versterking van deze groenstructuur en aan vergroting van de toegankelijkheid van het buitengebied.

Naast landbouw zullen door autonome ontwikkeling, meer nieuwe functies in het gebied komen. Gestreefd wordt naar een slimme combinatie van landgebruik waarbij zaken als landbouw, waterwinning, water vasthouden, (genieten van) natuur en landschap, recreatief gebruik (o.a. routes, knooppunten) en behoud van cultuurwaarden worden gecombineerd.

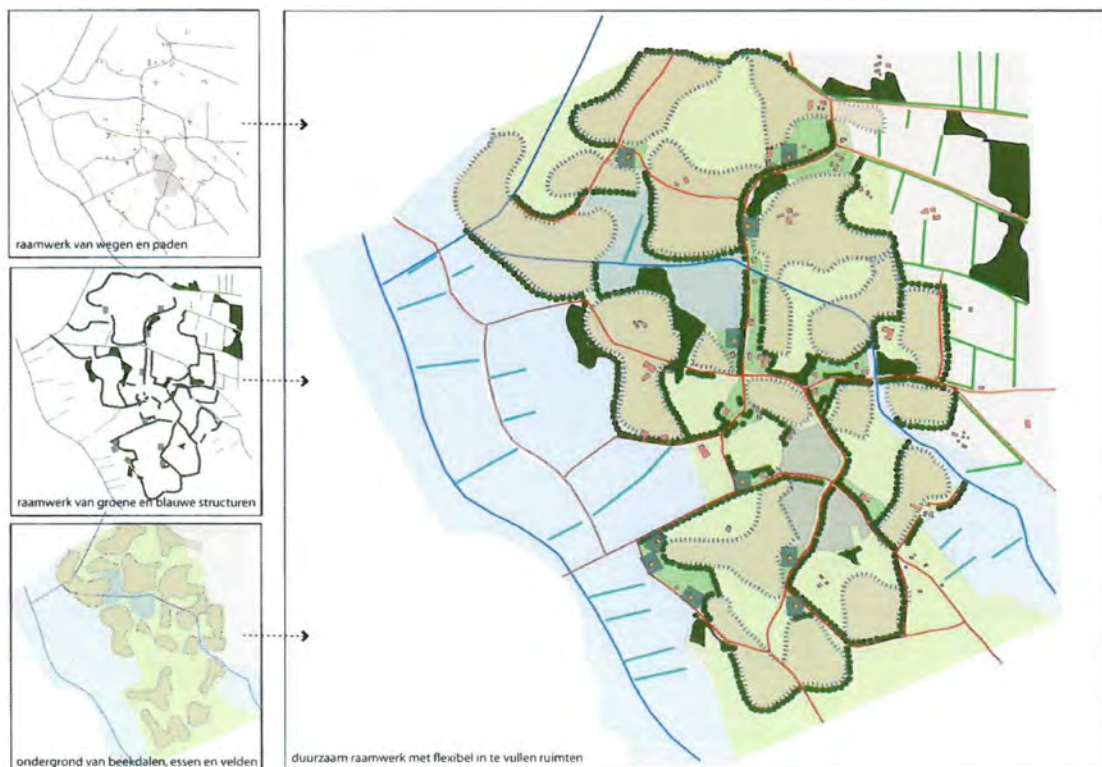
Naast het realiseren van een stevige landschappelijke structuur, vormen het behouden en versterken van de identiteit en het cultuurhistorisch karakter van de buurtschappen Huurne en Het Loo belangrijke doelen.

Voorgesteld wordt om in een aparte uitwerkingsopgave aandacht te besteden aan de ruimtelijke kwaliteit, de identiteit en aan de leefbaarheid in de buurtschappen. Ten behoeve van de herkenbaarheid van de buurtschappen is het van groot belang dat er een groene buffer tussen Wierden en de buurtschappen wordt gerealiseerd.

Bron: Levende erven, Atelier Overijssel

Figuur 5, Principevoorbeeld (fictief) van realisatie netwerk van groene, blauwe en recreatieve structuren

Legenda

Ruimtelijk

- Zichtlijnen/relaties behouden en herstellen
- Openheid handhaven
- Beekbegeleidende stroken stimuleren
- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Grenzen deelgebieden

4.4.3 Deelgebied 3: Laagte van de Veeneleiding

Landschappelijk gezien is behoud van openheid in de Laagte van de Veeneleiding belangrijk, zodat de contrasten met de meer besloten hoge rug en het bebouwde gebied rond Vriezenveen gehandhaafd blijven. Dit betekent dat de scherpe grenzen tussen open en dicht moeten worden gehandhaafd, en dat verdichting van het gebied door o.a. bos en bebouwing niet gewenst is.

Ook een gebiedskwaliteit vormen de doorkijken/zichtlijnen tussen de erven langs de Haarboersweg. Niet alleen de ruimten naar achteren moeten open worden gehouden, maar ook de ruimten tussen de erven.

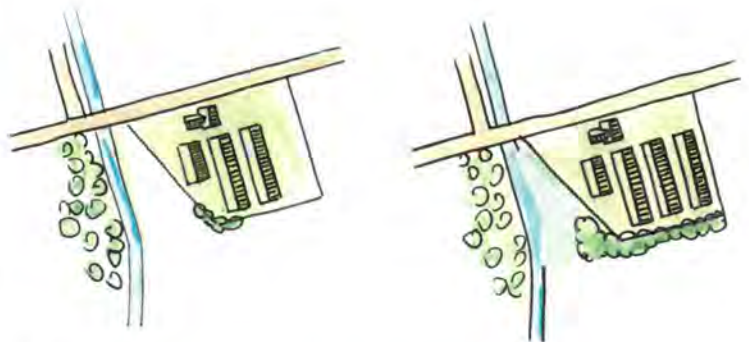
Voor het beheer en het in stand houden van de openheid vervullen grondgebonden landbouw en ook weidevogelbeheer een belangrijke rol. Dit betekent dat de agrarische bedrijven goed moeten kunnen boeren en dat ruimte moet worden geboden aan de groei en schaalvergroting van deze agrarische bedrijven, mits landschappelijke compensatie/inpassing plaatsvindt. De uitbreidingen mogen echter landschappelijk gezien niet ten koste gaan van de open ruimten in het gebied.

Nieuwvestiging moet landschappelijk gezien aansluiten bij bestaande structuren en landschappelijk worden ingepast. Op deze manier blijft de rest van het deelgebied open en worden de randen versterkt.

Een groot deel van het gebied valt volgens de Stroomgebiedsvisie van het Waterschap Regge & Dinkel binnen 'Risicogebieden wateroverlast'. Dit houdt in dat verdere aantasting van natuurlijke berging hier moet worden voorkomen. Hiervoor geldt een 'ja mits' beleid,

dus dat bij aantasting van de natuurlijke berging (bijvoorbeeld bij uitbreidingen en toename verhard oppervlak) de waterbergingscapaciteit moet worden gecompenseerd. Dit gegeven is onder meer van belang voor de 'watertoets' van ruimtelijke ontwikkelingen.

In onderstaande figuur 6 is een voorbeeld geschetst van uitbreiding van een agrarisch bedrijf en de benodigde compensatie in de vorm van waterberging en groenstructuren. Door waterberging tussen de erven blijft bovendien het doorzicht tussen de erven langs het lint behouden. Toe te passen beplantingssoorten in de lagere delen zijn Zwarte Els, Zwarte bes (hoofdboomsoorten), Es, Gelderse roos, Grauwe wilg, Lijsterbes (aanvullende soorten).

Figuur 6
Huidige situatie

Bedrijfsuitbreiding met waterberging

Legenda

Cultuurhistorie

- Oude woonplaats (voor 1900)
- Steilranden handhaven
- Grafheuvel
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Gordeldekzandruggen handhaven

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Versterken robuuste erfbeplanting
- Boombeplantingen aanleggen

Ruimtelijk

- Openheid handhaven
- Landbouwontwikkelingsgebied
- Grenzen deelgebieden

4.4.4 Deelgebied 4: De kolonie & kromme akkers

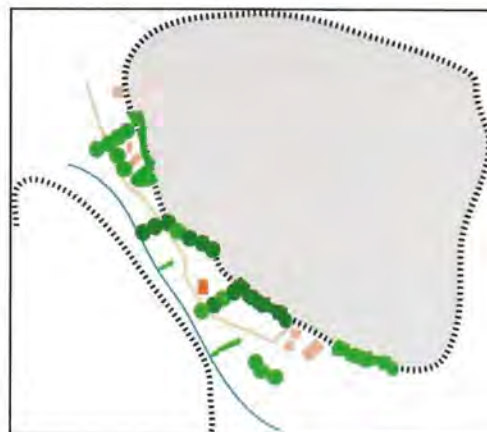
De visie is gericht op behoud en versterking van het besloten karakter van de kenmerkende gordeldekzandruggen, die met hun hoefijzervormen de hoofdstructuur van het gebied bepalen. Ze vormen met hun bossen en erven herkenbare noordelijke grenzen van het open vlakke landschap van het Wierdensche veld en het Huurnerveld. De beboste ruggen zorgen tegelijkertijd voor een omsloten en besloten karakter, waardoor het daarbinnen liggende deelgebied als het ware uit twee enclaves bestaat.

Om dit besloten karakter, de kromming en hoogteverschillen te versterken wordt de aanleg van forse opgaande beplantingen (bos en houtwallen) gestimuleerd, rond de erven in het historisch bebouwingslint op de ruggen en op de hoger gelegen Scharlebelt. Figuur 7 geeft weer hoe de erven in die beplantingen liggen, met behoud van historisch karakter. De beplantingen bij erven vormen geen strakke kaders zoals bij deelgebied 5, maar zijn verweven met de omgeving en bieden doorkijkjes. Toe te passen beplantingssoorten zijn: Beuk en Zomereik (hoofdboomsoorten), Hazelaar, Lijsterbes en Vuilboom (aanvullende soorten). Daarnaast kan door de aanleg van laanbeplanting langs wegen de kenmerkende landschappelijke structuur worden versterkt (zie kaart).

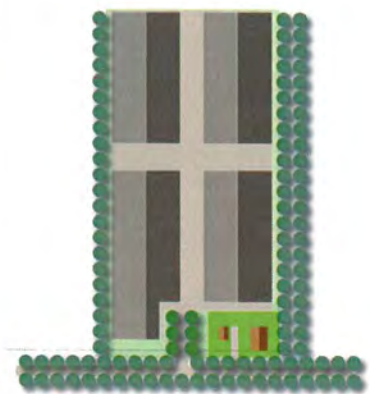
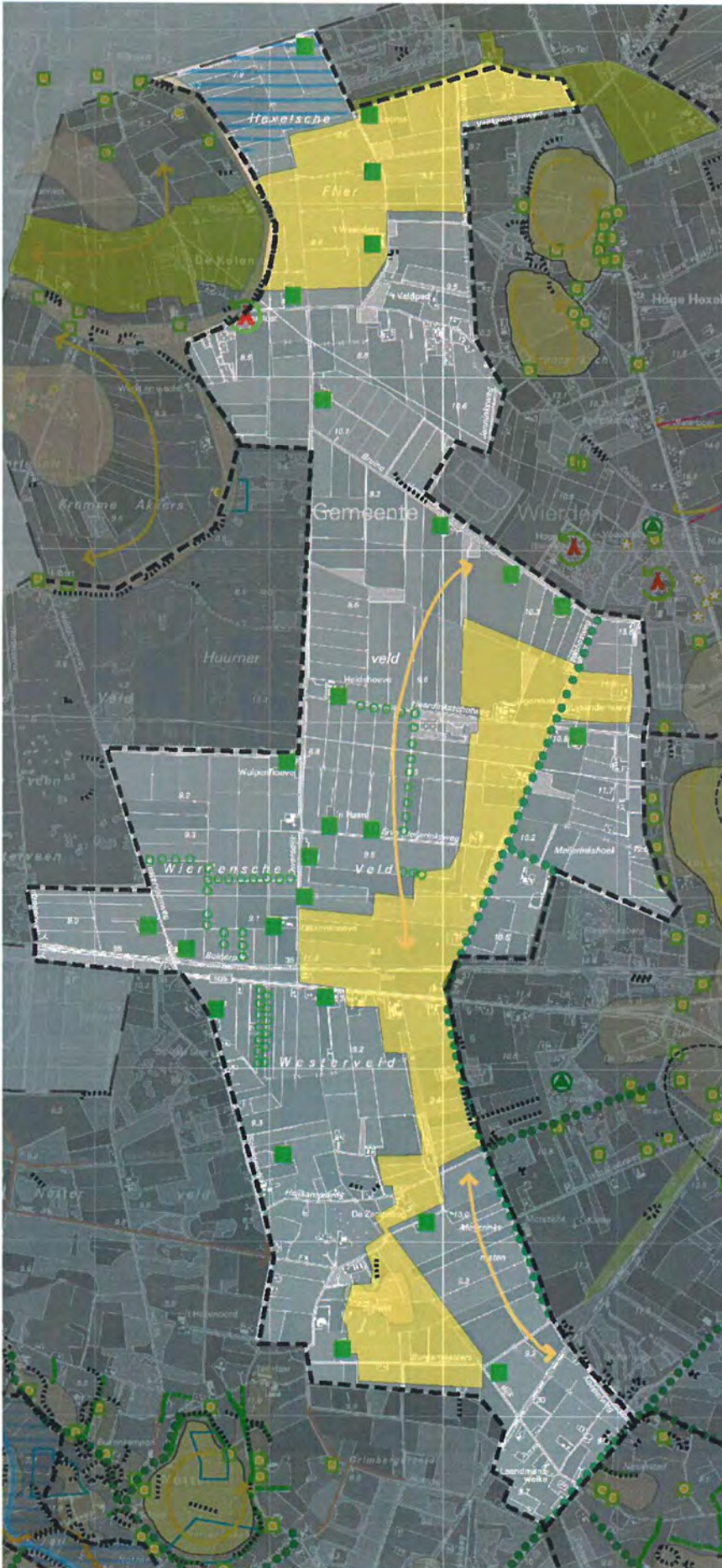
Tevens is de visie gericht op instandhouding van de open enclaves. De grondgebonden vervult een belangrijke rol voor het beheer en behoud van de open enclaves en de rust en stilte. Dit betekent dat de agrarische bedrijven moeten kunnen blijven bestaan en dat ruimte moet worden geboden aan ontwikkeling en uitbreiding van deze agrarische bedrijven. Een gedeelte van De Kolonie is aangeduid als Landbouwontwikkelingsgebied (LOG). In zo'n LOG worden mogelijkheden geboden aan intensieve veehouderij.

Landbouwkundige ontwikkeling mag landschappelijk gezien echter niet ten koste gaan van het besloten karakter op de ruggen en de openheid van de enclaves. Nieuwvestiging midden in de enclaves is landschappelijk gezien ongewenst, omdat de

open ruimten worden aangetast. Nieuwvestiging moet landschappelijk gezien aansluiten bij bestaande structuren, zoals aan de randen van de ruggen. Hierbij moet aandacht worden besteed aan de positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing, zoals onder andere bij agrarische uitbreidingen op historische erven en bij erven van grootschalige intensieve veehouderij in het gebied.

Figuur 7, principevoorbeeld van erf langs reliëfranden

Figuur 8, Bedrijfsuitbreiding ingepast in het landschap

Legenda

Cultuurhistorie

- Steilranden handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen

Bepantingen

- Stimuleren groensingels bij erven
- Verwijderen beplantingen (passief)

Ruimtelijk

- Openheid handhaven
- Landbouwontwikkelingsgebied
- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Grenzen deelgebieden

4.4.5 Deelgebied 5: De open velden (Huurnerveld, Wierdensche veld, Westerveld)

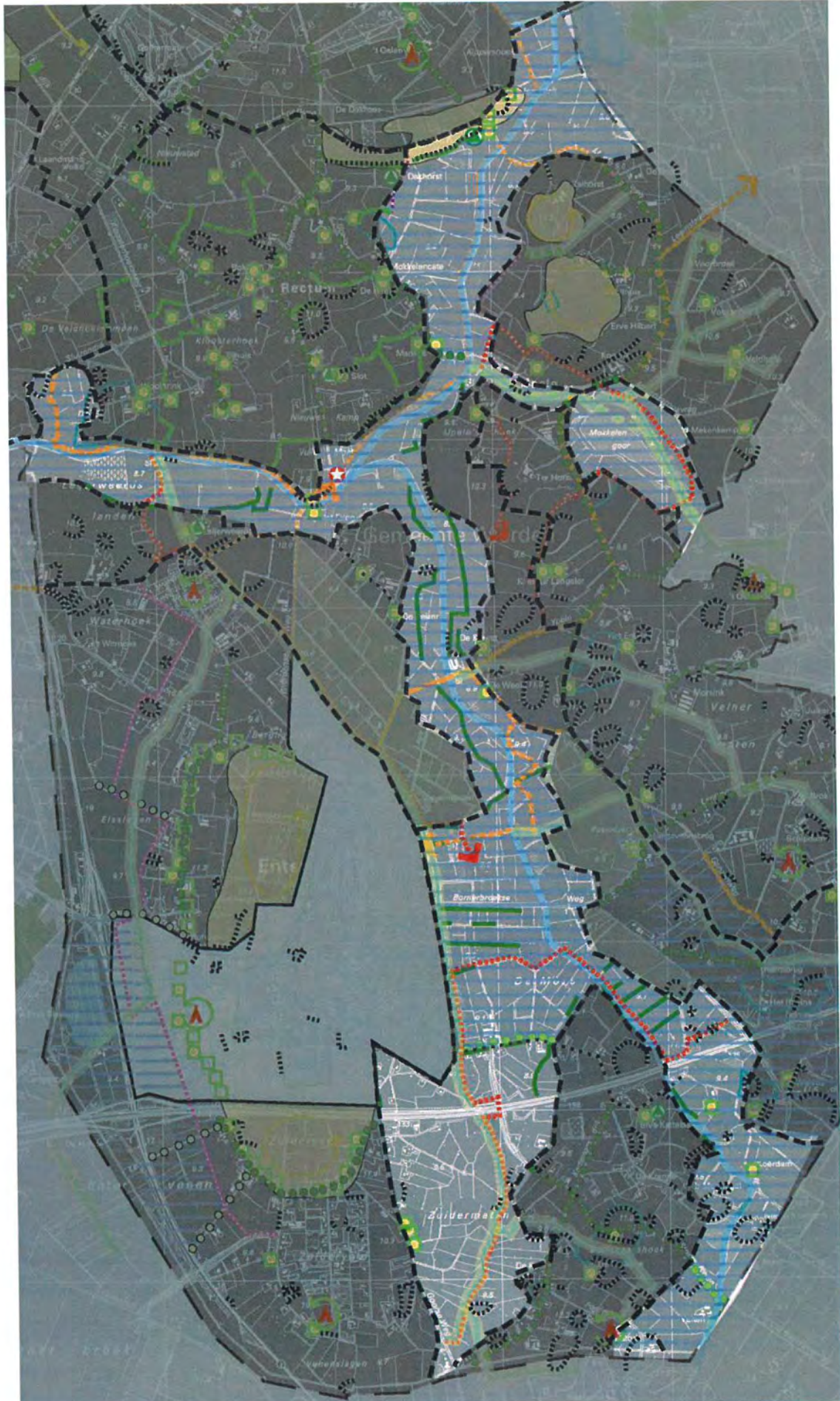
Het deelgebied vormt één van de weinige grote open gebieden in de gemeente Wierden. Om gelijkvormigheid en verdichting van alle landschappen in Wierden te voorkomen is het belangrijk dat dit deelgebied zijn openheid blijft behouden.

Om de contrasten met de omgeving te vergroten wordt voorgesteld om verschillende (niet structuurbepalende) kavelgrensbepantling op den duur te verwijderen (zie kaart). Dit geldt ook voor de beplantingen langs de N350 en de spoorlijn, zij doorbreken nu de openheid. Tevens wordt de leegte versterkt door behoud van het karakter van de erven met hun beplantingen, die als groene oases in het open landschap liggen. Door het realiseren van een (verdichte) groene zone (bijvoorbeeld door laanbeplantingen of beplantingen bij erven) op de overgang van het open gebied naar de Rug van Hoge Hexel, worden enerzijds het open gebied en anderzijds de hogere meer besloten delen (Rug van Hoge Hexel en Omgeving kern Wierden) ruimtelijk begrensd. Hierdoor wordt de afscheiding tussen de verschillende deelgebieden scherper en beter herkenbaar.

Voor het beheer en het in stand houden van deze openheid zijn de grondgebonden agrarische bedrijven in dit deelgebied zeer belangrijk. Daarnaast is een deel van het gebied aangewezen als Landbouwontwikkelingsgebied (LOG).

Nieuwvestiging en uitbreiding moeten aansluiten bij bestaande landschappelijke en (cultuur)historische structuren. Voor de LOG's is een visie op de ontwikkeling van die gebieden in opstelling. Daarin wordt aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing bij nieuwvestigingen en uitbreidingen. Toe te passen beplantingssoorten zijn Vuilboom, Zachte berk, Zomereik, Zwarte els (hoofdboomsoorten). Figuur 8 geeft een voorbeeld van landschappelijke inpassing.

Het uiterste noordelijk deel van het deelgebied valt volgens de Stroomgebiedsvisie van het Waterschap Regge & Dinkel binnen 'Risicogebieden wateroverlast'. Dit houdt in dat verdere aantasting van natuurlijke berging hier moet worden voorkomen. Hiervoor geldt een 'ja mits' beleid, dus dat bij aantasting van de natuurlijke berging (bijvoorbeeld bij uitbreidingen en toename verhard oppervlak) de waterbergingscapaciteit moet worden gecompenseerd. Dit gegeven is onder meer van belang voor de 'watertoets' van ruimtelijke ontwikkelingen.

Legenda

Cultuurhistorie

- Buitenplaats
- Oude woonplaats (voor 1900)
- Dijkweg duurzaam instandhouden
- Waterkering duurzaam instandhouden
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Steilranden handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen
- Onverharde wegen handhaven (Li-plan Rijssen)
- Fietspad aanleggen (Li-plan Rijssen/Uitw. plan Enter)
- Fietspad aanleggen (Waterplan Wierden)
- Wandelpad aanleggen (Li-plan Rijssen/Uitw. plan Enter)
- Transferpunt

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplanting aanleggen (Uitw. plan Enter)
- Singelbeplanting aanleggen (Uitw. plan Enter)

Ruimtelijk

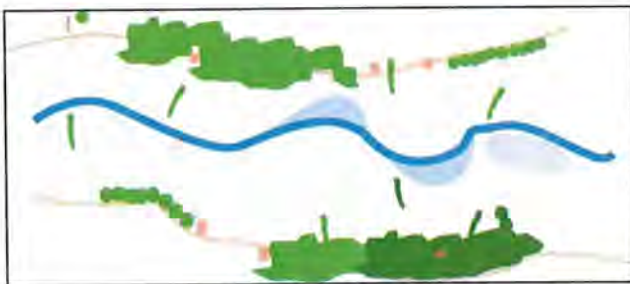
- Aantrekkelijke entrees ontwikkelen
- Beekbegeleidende stroken stimuleren
- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Kernen
- Grenzen deelgebieden

4.4.6 Deelgebied 6: Beekdalen van de Regge

Voor dit deelgebied zijn de Reggevisie van het waterschap, het Natuurgebiedsplan Zuid-Twente van de provincie Overijssel en het Landinrichtingsplan Rijssen en het Uitwerkingsplan Enter leidend. Omvorming van de huidige onnatuurlijke rivier naar een meer natuurlijk riviersysteem met bijbehorende inrichting, gebruik en natuurwaarden is het doel.

Om dit doel te realiseren worden via het project de 'Doorbraak' een aantal beken weer op het Reggesysteem aangekoppeld. Tevens wordt met verschillende reggeherstelprojecten de gekanaliseerde Regge op verschillende plaatsen weer omgevormd tot een dynamisch en veerkrachtig riviersysteem (WB21). Een voorbeeld vormt het reggeherstelproject Veldkamp, dat ten zuiden van Nijverdal en net buiten de gemeente Wierden ligt. Hier wordt een nieuwe meander gerealiseerd, gecombineerd met natuurontwikkeling en waterberging. De Reggeherstelprojecten worden door het waterschap uitgevoerd in samenwerking met onder andere de provincie Overijssel en de betrokken gemeenten.

Figuur 9 beekdalrandbeplanting

In het kader van de Nota Ruimte en de Reggevisie wordt gestreefd naar ontwikkeling van de Regge als robuuste verbidingszone om tot een samenhangende Ecologische Hoofdstructuur te komen. Daarom zijn in het Ontwerp Natuurgebiedsplan Overijssel regio Zuidwest-Twente verschillende gebieden langs de Regge als 'nieuwe natuur' aangewezen. Op een aantal plaatsen zal de natuurontwikkeling gecombineerd worden met retentie, zodat de waterbergende functies kunnen worden hersteld. Er ontstaan dan kansen voor beekbegeleidende graslanden en beekbegeleidende bossen.

Onderstaand beeld vormt de referentie voor het gewenste landschappelijke beeld; een half-open natuurlijk beekdal met extensieve hooi- en weilanden. De beekdalranden langs de Midden Regge en de Eksosche Aa zijn versterkt met beekdalrandbeplantingen. Figuur 9 geeft een voorbeeld. Toe te passen beplantingssoorten zijn: Haagbeuk, Hazelaar, Zomereik (hoofdboomsoorten drogere delen), Es, Gelderse roos, Vogelkers, Zwarte els (hoofdboomsoorten nattere delen). De Regge grenst bij Rijssen aan industrieterrein, waarbij het landschapsbeeld sterk door de industrie wordt bepaald. Aan de industrieraand zou door de gemeente Rijssen-Holtten extra aandacht mogen worden besteed.

Bijna het gehele deelgebied valt volgens de Stroomgebiedsvisie van het Waterschap Regge & Dinkel binnen 'Risicogebieden wateroverlast'. Dit houdt in dat verdere aantasting van natuurlijke berging hier moet worden voorkomen. Hiervoor geldt een 'ja mits' beleid, dus dat bij aantasting van de natuurlijke berging (bijvoorbeeld bij uitbreidingen en toename verhard oppervlak) de waterbergingscapaciteit moet worden gecompenseerd. Dit gegeven is onder meer van belang voor de 'watertoets' van ruimtelijke ontwikkelingen.

Legenda

Cultuurhistorie

- Havezathe
- Oude woonplaats (voor 1900)
- Brinkachtige ruimte
- Dijkweg duurzaam instandhouden
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Steilranden handhaven
- Essen handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen
- Onverharde wegen handhaven (Li-plan Rijssen)

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplantingen aanleggen
- Singelbeplanting aanleggen (Li-plan Rijssen)
- Singelbeplanting verbeteren (Li-plan Rijssen)

Ruimtelijk

- Openheid handhaven
- Grenzen deelgebieden

4.4.7 Deelgebied 7: Notter-Zuna

De visie is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de hoge landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied. Het kleinschalige landschap rond Notter en Zuna is door deze kwaliteiten immers van grote betekenis als toeristische trekpleister. De gemeente Wierden streeft erna om deze toeristische waarden verder te ontwikkelen.

Om deze doelen te bereiken is het belangrijk dat de waardevolle essen, steilranden, onverharde wegen, oude historische erven en beplantingen duurzaam behouden blijven. Daarnaast is het belangrijk dat nieuwvestigingen en uitbreidingen passen binnen een landschappelijk kader. Er moet aandacht worden besteed aan positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing, en dan met name bij historische erven.

In het kader van het Landinrichtingsplan Rijssen zijn recent beekdalrandbeplantingen aangelegd en zijn de randbeplantingen rond de Notteres hersteld. Ook zijn nieuwe recreatieve paden voorgesteld en behoud van onverharde wegen (zie kaart). De visie sluit hier bij aan. Daarnaast stellen wij voor om langs enkele wegen de boombeplantingen verder te versterken. Niet in de vorm van een strakke laan, maar in gedeelten dan weer links en dan weer rechts van de weg. Op deze manier wordt het kleinschalige en historische karakter van het gebied versterkt.

Ook door het extra benadrukken van de rijk aanwezige cultuurhistorische waarden worden landschappelijke waarden versterkt en toeristische kansen vergroot. Aangeraden wordt om een concept te bedenken rond de juist in dit deelgebied talrijk aanwezige archeologische monumenten. Ook extra aandacht voor de historische erven en streekeigen beplantingen is in dit kader belangrijk. Toe te passen beplantingssoorten zijn: Haagbeuk, Hazelaar, Zomereik (hoofdboomsoorten drogere delen), Es, Gelderse roos, Vogelkers, Zwarte els (hoofdboomsoorten nattere delen).

Ten behoeve van instandhouding van de landschappelijke kleinschalige variatie, is

het belangrijk dat de grondgebonden landbouw als beheerder van het gebied behouden blijft.

Agrariërs en particulieren moeten daarom de ruimte krijgen om naast landbouw nieuwe initiatieven te ontplooiën, zoals bijvoorbeeld woon-zorg, bed en breakfast, agroeducatie, biologische landbouw en agrarisch natuur en landschapsbeheer.

Gestreefd wordt naar een slimme combinatie van landgebruik waarbij zaken als landbouw, waterwinning, water vasthouden, (genieten van) natuur en landschap, recreatief gebruik (o.a. routes, knooppunten) en behoud van landschaps- en cultuurwaarden worden gecombineerd.

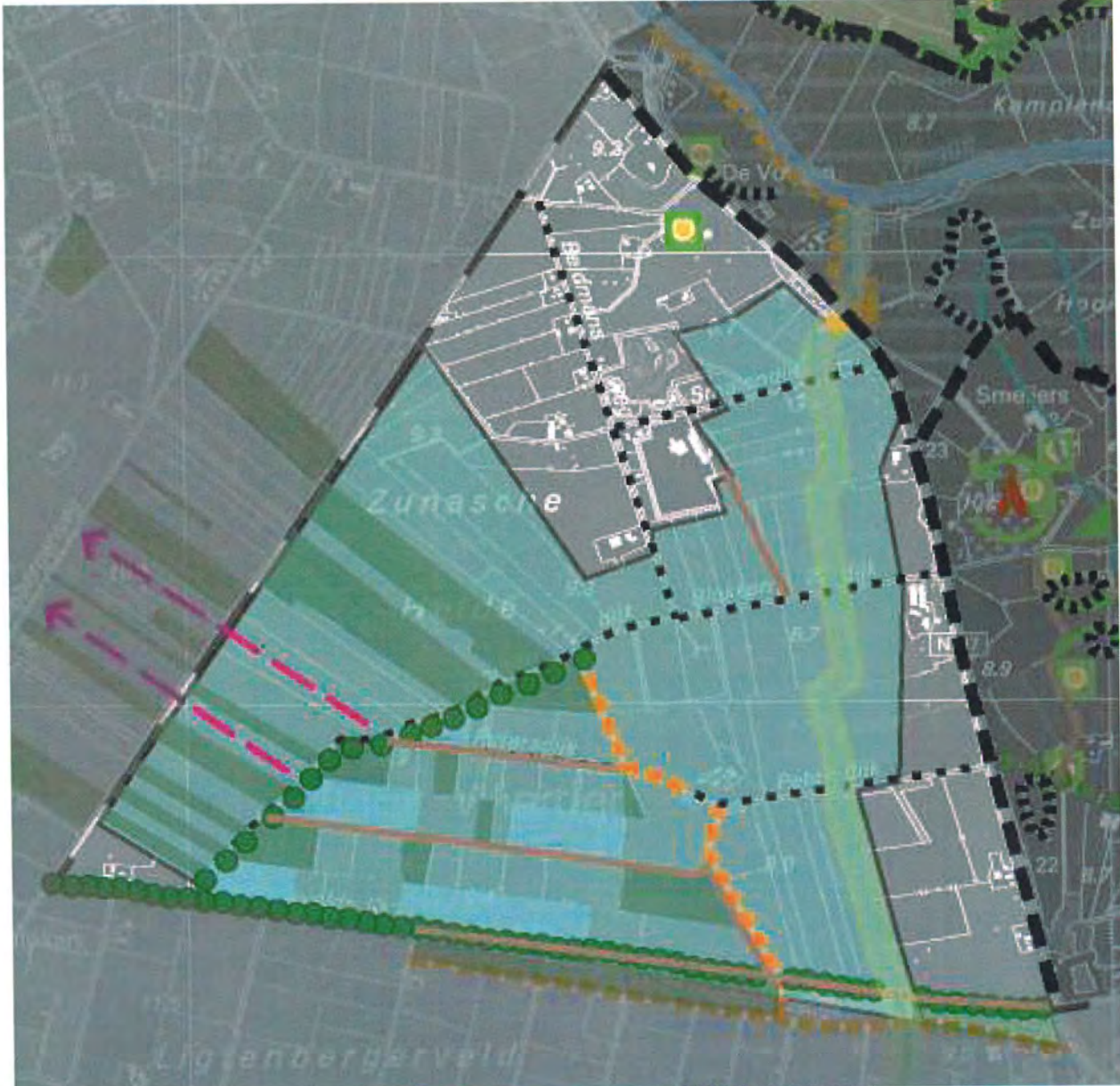

Ter versterking van de kleinschalige landschapsstructuur is het gewenst om ontwikkelruimte te bieden voor nieuwe en bestaande (NSW)landgoederen. Landgoederen vormen geschikte middelen om de kleinschalige verwevenheid van groen en recreatieve routestructuren in het gebied te versterken.

Daarnaast is het belangrijk om subsidies in te zetten, bijvoorbeeld in het kader van 'Groene diensten' en van 'Behoud en Versterking van de kwaliteit van het cultuurlandschap' via het Provinciaal Meerjarenprogramma.

Legenda

Cultuurhistorie

- Oude woonplaats (voor 1900)
- Dijkweg duurzaam instandhouden

Recreatie

- Onverharde wegen handhaven (Li-plan Rijssen)
- Fietspad aanleggen (Li-plan Rijssen)

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombepantingen aanleggen
- Herstel Zunasche wal
- Mozaïek van bos, grasland en water

4 Ruimtelijk

- Zichtlijnen/relaties behouden en herstellen
- Nieuwe natuur
- Beekbegeleidende stroken stimuleren
- Grenzen deelgebieden

4.4.8 Deelgebied 8: Zunasche heide

Het deelgebied Zunasche heide, aan de voet van de Sallandse Heuvelrug, vormt een belangrijk onderdeel van ecohydrologische systeem van de stuwwal. Een belangrijke natuuropgaaft voor de Sallandse Heuvelrug voor de langere termijn is: het versterken van de kwaliteiten van de Sallandse Heuvelrug als ruggengraat voor de groene ruimte in Overijssel. Dat betekent dat de gradiënten in dwarsrichting moeten worden hersteld en benut (met name naar de kwelzones en het Reggedal).

Voor het deelgebied Zunasche heide betekent dit, dat gestreefd wordt naar het herstellen van de lokale kwelstromen. In dit kader is een groot deel van het deelgebied in het Natuurgebiedsplan aangewezen als 'nieuwe natuur' (opmerking: begrenzing wordt nog nader beschouwd). Hier wordt gestreefd naar een beheer en inrichting gericht op ontwikkeling van kwelgebonden natuur (grondwaterafhankelijke grasland en heide vegetaties).

Aansluitend aan het bestaande natuurgebied Zunasche heide wordt bosontwikkeling nagestreefd, zodat een stapsteen met veel bos in de verbinding tussen de Sallandse heuvelrug en de Regge wordt gecreëerd.

Om de doelstellingen te kunnen bereiken zijn in de meeste gevallen inrichtingsmaatregelen zoals het verwijderen van de voedselrijke teelaardelaag, het verhogen van het waterpeil en herstel van het oorspronkelijke reliëf nodig.

Landschappelijk gezien heeft een gevarieerde inrichting bestaande uit verschillende terreintypen de voorkeur, zodat de gradiënten duidelijk zichtbaar worden in de vegetatie en beplantingen.

Als voorbeeldprincipe is op nevenstaande kaart een mozaïek van bospercelen, moeras en weiden geschetst. Het mozaïek wordt ruimtelijk ondersteund door forse houtwallen, zoals de Zunasche wal. Toe te passen beplantingssoorten zijn: Vuilboom, Zachte berk, Zomereik, Zwarte els (elzensingels) (hoofdboomsoorten).

De ontwikkeling van een landgoed kan een goed middel zijn voor de realisatie en financiering van het voorgestelde mozaïek. Dit

landgoed is recreatief toegankelijk en vormt een aantrekkelijk uitloophoeft voor toeristen, recreanten en aanwonenden uit onder meer Rijssen.

In het kader van het Landinrichtingsplan Rijssen wordt er direct grenzend aan de westzijde van de bebouwing van Rijssen de Elsenerbeek aangelegd. De beek vormt de kern van een aan te leggen ecologische verbindingzone tussen enerzijds de Regge en de Holterberg/Zunasche heide en anderzijds het nog te ontwikkelen natuurgebied Middelveen en de Friezenberg. De zone krijgt een breedte, die varieert tussen 45 en 100 meter. De beek wordt ongestuwd, zo ondiep mogelijk en krijgt een meanderend karakter. Ook na de aanleg mag de beek binnen de beschikbare breedte deels blijven meanderen. De ecologische zone zal zo open mogelijk zijn. Voor de herkenbaarheid in het landschap komen op enkele karakteristieke plekken een of meerdere bomen te staan. Realisatie van dit werk gebeurt in het kader van het Landinrichtingsplan Rijssen. Nauw bij het project zijn betrokken: Staatsbosbeheer (beheerder ecologische zone), het waterschap (de Elsenerbeek) en de gemeenten Rijssen-Holten en Wierden.

Naast landbouw zullen door autonome ontwikkeling, meer functies in het gebied komen. Gestreefd wordt naar een slimme combinatie van landgebruik waarbij zaken als landbouw, water vasthouden en bergen, (genieten van) natuur, landschap en recreatief gebruik (o.a. routes, knooppunten) en behoud van cultuurwaarden worden gecombineerd.

Legenda

Cultuurhistorie

- Oude woonplaats (voor 1900)
- Steilranden handhaven
- Essen handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen
- Ruiterspad aanleggen

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplantingen aanleggen
- Boombeplantingen aanleggen (Uitw. plan Enter)
- Aanplant van populieren stimuleren
- Singelbeplanting aanleggen (Uitw. plan Enter)

Ruimtelijk

- Openheid handhaven
- Beekbegeleidende stroken stimuleren
- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Inrichten als retentiegebied
- Kernen
- Grenzen deelgebieden

Figuur 10, Huidige situatie esrand

Esrand met uitbreidingen

4.4.9 Deelgebied 9: Stuwwal van Enter

Ter versterking van de herkenbaarheid van de stuwwal van Enter wordt gestreefd naar ruimtelijke versterking van de randen van de stuwwal. De aanleg van een raamwerk van beplantingen bij erven in de vorm van houtsingels, (geriefhout)bosjes en schaduwbomen bij de woningen moet worden gestimuleerd. Toe te passen soorten zijn solitaire eiken, beuken, lindes, noten- of kastanje bomen en beukenhagen en meldoornhagen. Een voorbeeld van de beplantingen bij erven langs de randen wordt in figuur 10 geschetst.

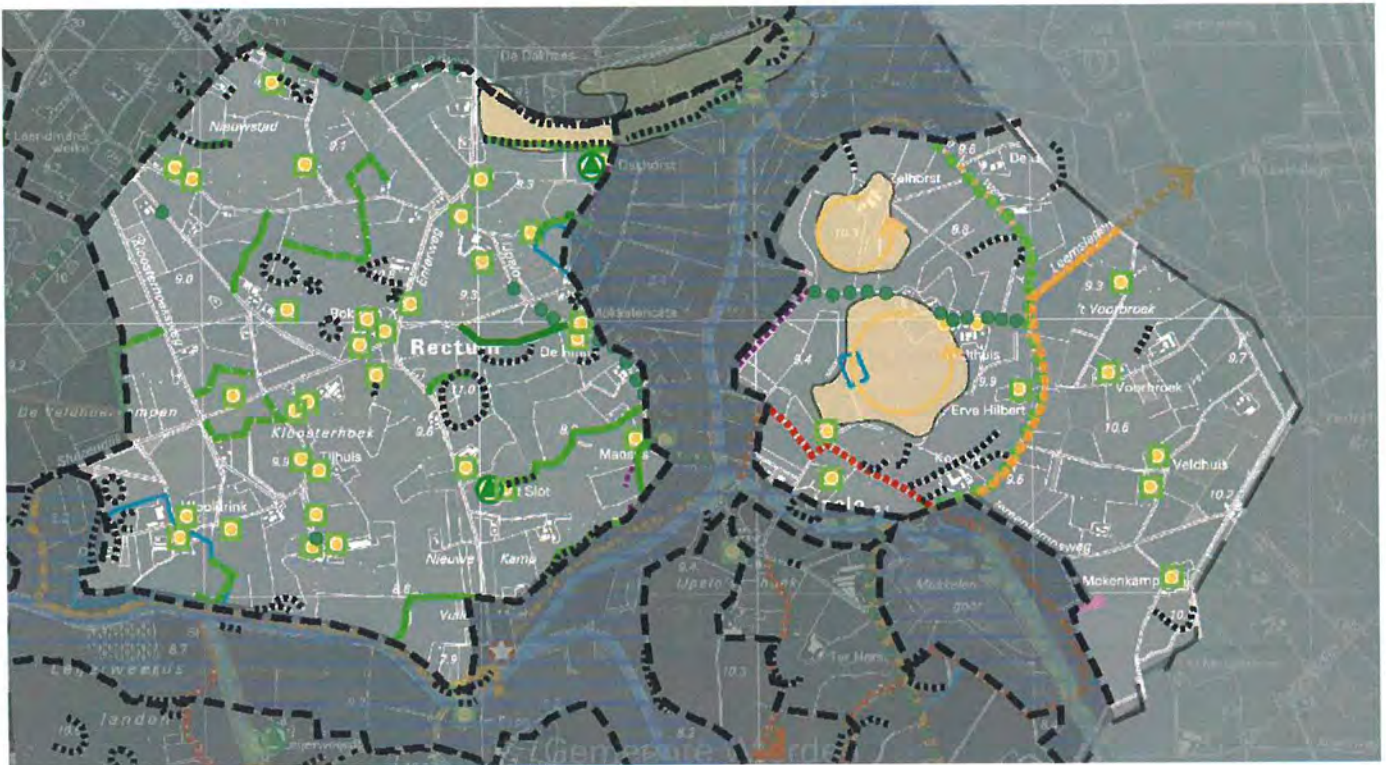
Tevens wordt een forse laanbeplanting langs de randen van de stuwwal voorgesteld om de randen te verdichten. Het karakter van Enter als klompendorp wordt kracht bijgezet door de aanplant van populierenrijen langs wegen en perceelsgrenzen te stimuleren. Op kaart zijn de locaties langs de wegen aangegeven. De openheid van de Enteres moet in stand worden gehouden.

Voor het beheer en het in stand houden van de openheid van de lagere gebieden rond de es (Enterven, Elsslagen en Veneslagen) zijn de grondgebonden agrarische bedrijven zeer belangrijk. Daarom moet ruimte worden geboden aan de ontwikkeling en uitbreiding van deze bedrijven. De uitbreidingen mogen echter landschappelijk gezien niet ten koste gaan van de openheid van deze gebieden. Het is daarom het wenselijk dat eventuele nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf zoveel mogelijk in de omgeving van de stuwwalrand plaatsvindt (o.a. Achteresweg, Rondweg), aansluitend aan het bestaande lint. Op deze manier blijven de lagere gebieden open en worden de randen van de stuwwal versterkt.

Hierbij moet aandacht worden besteed aan de positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing van de uitbreidingen en de nieuwe bebouwing, met name bij historische erven.

Het gebied ten westen van Enter valt volgens de Stroomgebiedsvisie van het Waterschap Regge & Dinkel binnen 'Risicogebieden wateroverlast'. Dit houdt in dat verdere aantasting van natuurlijke berging hier moet worden voorkomen. Hiervoor geldt een 'ja mits' beleid, dus dat bij aantasting van de natuurlijke berging (bijvoorbeeld bij uitbreidingen en toename verhard oppervlak) de waterbergingscapaciteit moet worden gecompenseerd. Dit gegeven is onder meer van belang voor de 'watertoets' van ruimtelijke ontwikkelingen.

Om de herkenbaarheid van de Elsgraven en de Entergraven te vergroten wordt de aanleg van beekbegeleidende stroken voorgesteld. De aankleding van deze stroken moet aansluiten op bestaande landschappelijke structuren. Deze beken zijn ook in het kader van de Kaderrichtlijnwater (KRW) door het waterschap aangewezen als in te richten waterlichamen met beekbegeleidende stroken.

Legenda

Cultuurhistorie

- Buitenplaats
- Oude woonplaats (voor 1900)
- Waterkering duurzaam instandhouden
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Steilranden handhaven
- Essen handhaven

Recreatie

- Fietspad aanleggen (Li-plan Rijssen/Uitw. plan Enter)
- Wandelpad aanleggen (Li-plan Rijssen/Uitw. plan Enter)

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplantingen aanleggen
- Boombeplantingen aanleggen (Uitw. plan Enter)
- Singelbeplanting aanleggen (Li-plan Rijssen)
- Singelbeplanting aanleggen (Uitw. plan Enter)
- Singelbeplanting verbeteren (Li-plan Rijssen)

Ruimtelijk

- Openheid handhaven
- Grenzen deelgebieden

4.4.10 Deelgebied 10: Rectum- Ypelo

Dit deelgebied is in de loop der jaren opener en grootschaliger geworden, omdat veel landschapselementen zijn verdwenen. Hierdoor heeft het deelgebied een deel van zijn kleinschalige karakter en identiteit verloren. In het kader van het Landinrichtingsplan Rijssen zijn de afgelopen jaren gelukkig al veel nieuwe houtwallen, singels en laanbeplantingen herplant (zie kaart).

De visie is daarom ten eerste gericht op het behoud van de oude en nieuwe landschapselementen. Subsidies zoals 'Groene diensten' en 'Behoud en Versterking van de kwaliteit van het cultuurlandschap' in het kader van het Provinciaal Meerjarenprogramma spelen hierbij een belangrijke rol.

Als tweede gaat aandacht uit naar verdere versterking van het kleinschalige karakter van de directe omgeving van de buurtschappen Rectum en Ypelo. Hierbij wordt gedacht aan de aanleg van beplantingsstroken langs wegen, bermen en sloten. Niet in de vorm van strakke lanen, maar in gedeelten dan weer links en dan weer rechts van de weg of sloot. Ook de historische erven in het gebied verdienen bijzondere aandacht. Met name rond Rectum en Ypelo heeft versterking van de identiteit door streekeigen beplantingen prioriteit.

Voor het overige deel van het gebied (verder van de buurtschappen) blijft de grondgebonden landbouw belangrijk als

(landschaps)beheerder van de open ruimten. Daarom moet ruimte worden geboden aan ontwikkeling van deze agrarische bedrijven. Nieuwvestigingen en uitbreidingen moeten passen binnen een landschappelijke kader. Hierbij moet aandacht worden besteed aan de positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing, in het bijzonder bij historische erven.

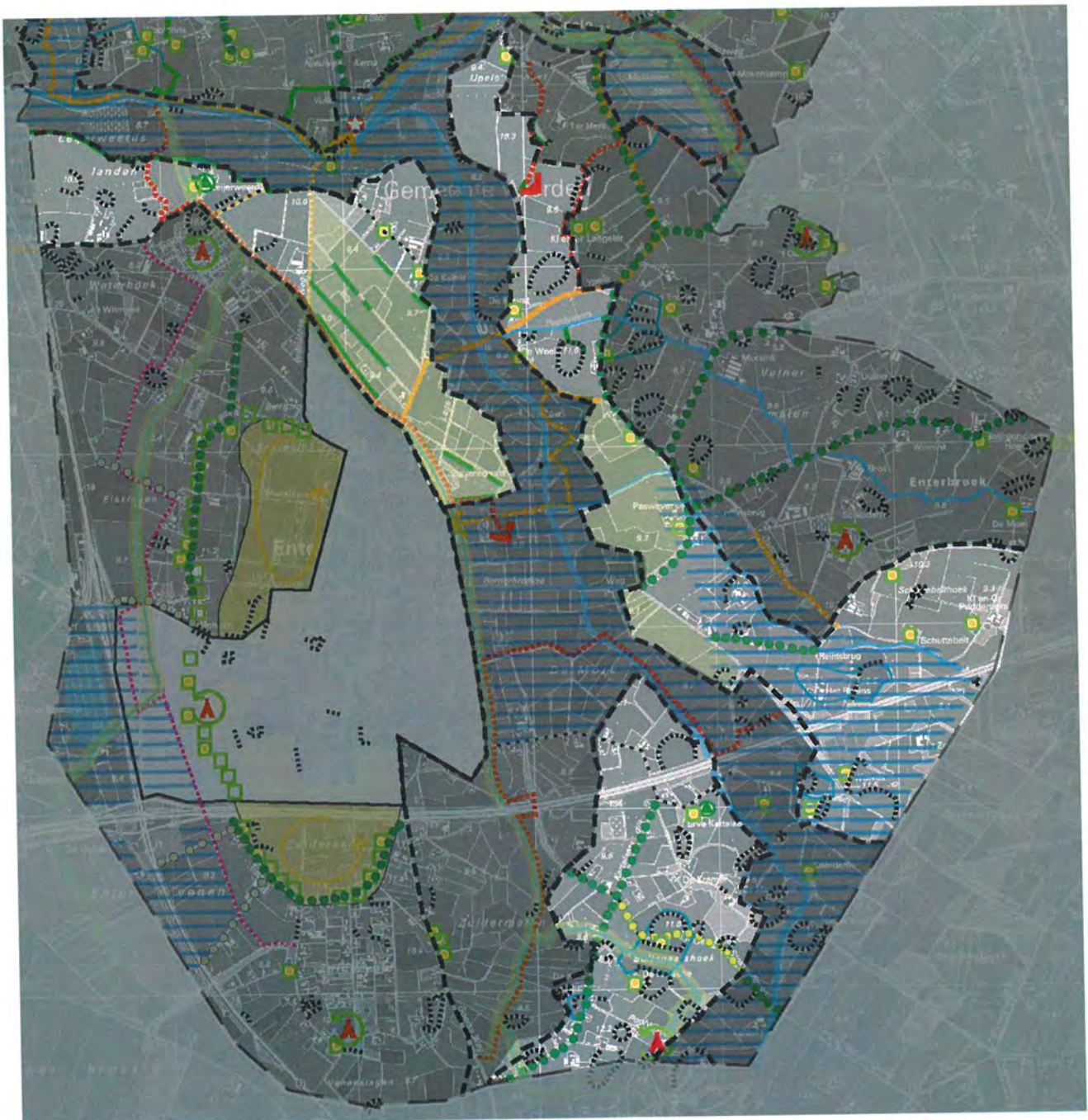
Tevens moeten agrariërs de ruimte krijgen om naast hun agrarische activiteiten nieuwe initiatieven te ontplooiën. Verbrede landbouw in de vorm van bijvoorbeeld agrotourisme, woon-zorg, agroeducatie, biologische landbouw, water vasthouden, waterberging- en winning, agrarisch natuur en landschapsbeheer wordt gestimuleerd. Op dit moment is een proces van veranderingen aan de gang, dat van invloed is op de identiteit van het gebied. We streven daarom naar een extra kwaliteitsverhoging van de bebouwde omgeving, eventueel door functieverandering mogelijk te maken en deze gepaard te laten gaan met investeringen in het landschap.

Toe te passen soorten op de hogere delen (koppen en ruggen) zijn: Beuk (hoofdboomsoort), Hulst, Lijsterbes, Peer, Vuilboom, Winterlinde, Zomereik (aanvullende soorten).

Toe te passen soorten zijn in de lagere delen zijn: Es, Gelderse roos, Vogelkers, Zwarte els (hoofdboomsoorten).

Bron: Levende erven, Atelier Overijssel

Legenda

Cultuurhistorie

- Buitenplaats
- Oude woonplaats (voor 1900)
- Dijkweg duurzaam instandhouden
- Waterkering duurzaam instandhouden
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Steilranden handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen
- Fietspad aanleggen (Li-plan Rijssen/Uitw. plan Enter)
- Fietspad aanleggen (Waterplan Wierden)
- Wandelpad aanleggen (Li-plan Rijssen/Uitw. plan Enter)

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplantingen aanleggen
- Boombeplantingen aanleggen (Uitw. plan Enter)
- Aanplant Elzensingels/rijen stimuleren
- Nieuwe lijnbeplanting (Uitw. plan Enter)

Ruimtelijk

- Optimalisering landbouw in het hele gebied
- Beekbegeleidende stroken stimuleren
- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Kernen
- Grenzen deelgebieden

4.4.11 Deelgebied 11: Leijerweerd–Kartelaarshoek–Bullenaarshoek

Het gehele gebied is in het kader van de Reconstructie Hart van Twente aangewezen als gebied waar aanleg van landschapselementen moet worden gestimuleerd. Dit is ook doorvertaald in het Uitwerkingsplan Enter.

Door de aanleg van landschapselementen kan de groen-blauwe dooradering in het gebied rond de Regge worden versterkt. Naast de voorgestelde maatregelen in het kader van de landinrichting liggen er kansen in het ontwikkelen van beplantingsstroken langs sloten en bermen, boombeplantingen langs wegen en aankleding van historische erven met beplantingen. In de maten (zie kaart) is herstel van de perceelgrensbeplantingen met elzen gewenst, om het kenmerkende historische karakter te herstellen.

(Grondgebonden) landbouwers en particulieren zijn als beheerders van het gebied belangrijk, om de kleinschalige variatie in stand te houden. Zij moeten daarom de ruimte krijgen om nieuwe initiatieven te ontplooiën, zoals woon-zorg, bed en breakfast, agroeducatie, waterberging, biologische landbouw en agrarisch natuur en landschapsbeheer.

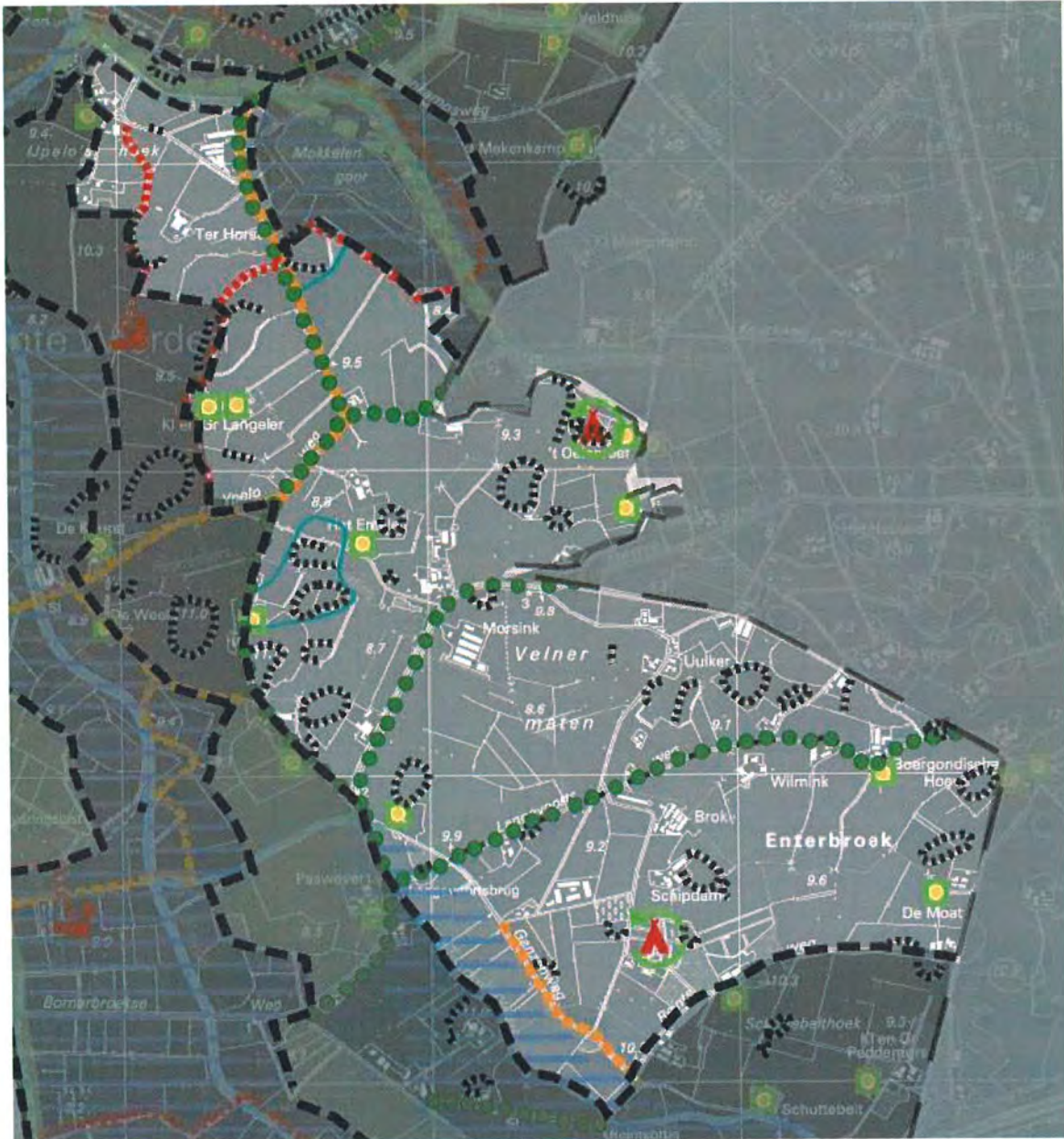
Nieuwvestigingen, uitbreidingen en nevenactiviteiten moeten passen binnen een landschappelijke kader. Hierbij moet aandacht worden besteed aan de positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing, in het bijzonder bij historische erven. Daarnaast is het belangrijk om subsidies in te zetten, bijvoorbeeld in het kader van 'Groene diensten' en 'Behoud en Versterking van de kwaliteit van het cultuurlandschap' (Provinciaal Meerjarenprogramma).

De lagere natte gebieden (tussen de hogere dekzandkoppen) in het zuidelijk deel behoren volgens de Stroomgebiedsvisie van het Waterschap Regge & Dinkel tot de 'Risicogebieden wateroverlast'. Dit houdt in dat verdere aantasting van natuurlijke berging hier moet worden voorkomen. Hiervoor geldt een 'ja mits' beleid, dus dat bij aantasting van de natuurlijke berging (bijvoorbeeld bij uitbreidingen en toename verhard oppervlak)

de waterbergingscapaciteit moet worden gecompenseerd. Dit gegeven is onder meer van belang voor de 'watertoets' van ruimtelijke ontwikkelingen.

Toe te passen soorten op de hogere delen (koppen en ruggen) zijn: Beuk (hoofdboomsoort), Hulst, Lijsterbes, Peer, Vuilboom, Winterlinde, Zomereik (aanvullende soorten). Toe te passen soorten zijn in de lagere delen zijn: Es, Gelderse roos, Vogelkers, Zwarte els (hoofdboomsoorten).

Legenda

Cultuurhistorie

- Oude woonplaats (voor 1900)
- Terrein met hoge archeologische waarde
- Steilranden handhaven

Recreatie

- Recreatieterrein landschappelijk inpassen
- Fietspad aanleggen (Uitw. plan Enter)
- Wandelpad aanleggen (Uitw. plan Enter)

Beplantingen

- Beplantingen bij erven stimuleren
- Boombeplantingen aanleggen

Ruimtelijk

- Risicogebied wateroverlast (Stroomgebiedsvisie)
- Grenzen deelgebieden

4.4.12 Deelgebied 12: Enterbroek

Het tamelijk kleinschalige agrarische gebied heeft voldoende landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit. Het streven is om deze kwaliteiten te behouden of plaatselijk waar mogelijk te versterken. Belangrijk is dat waardevolle essen, steilranden, onverharde wegen en oude historische erven en beplantingen duurzaam behouden blijven.

Ter versterking van de kleinschalige structuur liggen er kansen in het ontwikkelen van beplantingsstroken langs bermen, sloten, overhoeken en aankleding van historische erven met beplantingen. Daarnaast stellen wij voor om langs enkele wegen boombeplantingen aan te leggen. Niet in de vorm van een strakke laan, maar in gedeelten dan weer links en dan weer rechts van de weg.

Toe te passen soorten op de hogere delen (koppen en ruggen) zijn: Beuk (hoofdboomsoort), Hulst, Lijsterbes, Peer, Vuilboom, Winterlinde, Zomereik (aanvullende soorten).

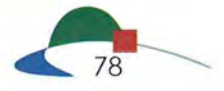
Toe te passen soorten zijn in de lagere delen zijn: Es, Gelderse roos, Vogelkers, Zwarte els (hoofdboomsoorten).

(Grondgebonden) landbouwers en particulieren zijn als beheerders van het gebied belangrijk, om de kleinschalige variatie in stand te houden. Zij moeten daarom de ruimte krijgen om nieuwe initiatieven te ontplooiën, zoals woon-zorg, bed en breakfast, agroeducatie, waterberging, biologische landbouw en agrarisch natuur en landschapsbeheer.

Nieuwvestigingen en uitbreidingen moeten passen binnen een landschappelijke kader. Hierbij moet aandacht worden besteed aan de positionering, schaal, architectuur en landschappelijke inpassing, in het bijzonder bij historische erven.

Versterken kleinschaligheid met boombeplantingen

LITERATUURLIJST

- Reconstructiepijl Hart van Twente, Provincie Overijssel en Dienst Landelijk Gebied, juli 2000.
- Gebiedsvisie en actieplan Waterland Wierden, KDO advies, okt. 2003.
- Rijssen-Enter, een historisch geografisch onderzoek voor landinrichting, april 1989.
- Verplaatsing waterwinning Vitens Wierden, Nulopname vitaliteit bomen en beoordeling gevolgen 2004/2005, Copijn Utrecht Boomspecialisten, mei 2005.
- Inrichtingsplan Elsenerbeek, Dienst Landelijk Gebied, februari 2005.
- Plattelandsproject Het nieuwe Rectum-Ypelo, Plaatselijk belang Rectum Ypelo, november 2002.
- Pilot Waterland Wierden, Herstel en behoud van cultuurhistorische akkerwallen Rectum, Gemeente Wierden, Tauw, september 2004.
- De verbeelding van de Regge, Ruilverkaveling Rijssen, DLG Overijssel, 2003.
- Landschapsbeleidsplan Wierden, Gemeente Wierden, oktober 1993.
- Welstandsnota Gemeente Wierden, Gemeente Wierden, Marcelis Wolak landschapsarchitectuur, juni 2004.
- Inrichting Transferpunt 'De Wisselmaat', Dienst Landelijk Gebied, februari 2005
- De Stadsregge Almelo-Wierden inrichtingsplan, Waterschap Regge en Dinkel, september 2005.
- Beheerplan Wierdense Veld 1995-2004, Stichting Het Overijssels Landschap, januari 1995.
- Beleid Vrijkomende Agrarische Bedrijfsbebouwing, Gemeente Wierden, mei 2006.
- Beleidsregels Groene Diensten 2006, Gemeente Wierden, juli 2006.
- Beleidsregels kappen van bomen Gemeente Wierden, Gemeente Wierden, juni 2006.
- Actualisatie Bestemmingsplan Buitengebied, Plan van aanpak, Gemeente Wierden, maart 2006.
- Ontwerp Uitwerkingsplan Enter, Dienst Landelijk Gebied, november 2004.
- Landinrichtingsplan Rijssen, Dienst Landelijk Gebied, mei 2000.
- Ontwerp-planuitwerking no.1, Landinrichting Rijssen, Dienst Landelijk Gebied, april 2002.
- Bestemmingsplan Buitengebied '85, Gemeente Wierden, 1985.

